

OPERATIVNÍ PLÁN ZAČLEŇOVÁNÍ DĚTÍ S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM V MŠ ČTYŘLÍSTEK

Mateřská škola ČTYŘLÍSTEK
Praha 13, Mezi Školami 2323

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

OBSAH

ÚVOD	3
Specifika dětí s OMJ	4
Čeština jako druhý jazyk	5
PŘIJETÍ DÍTĚTE S OMJ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY	6
Úvodní rozhovory s rodiči	6
Dopisy pro rodiče	7
PRVNÍ DNY DÍTĚTE S OMJ VE ŠKOLCE	9
Adaptační koordinátor	9
Komunikační karty	9
Patroni dětí s OMJ	9
JAZYKOVÁ PODPORA DÍTĚTE S OMJ	10
Jazyková a pedagogická diagnostika	10
Jazyková příprava dle § 20	12
Podpora dětí s OMJ dle § 16	13
Výuka ČDJ v MŠ	15
PLPP a IVP	17
Spolupráce s rodiči na jazykové podpoře	17
PRÁCE S KLIMATEM TŘÍDY	18
INTERKULTURNÍ PRÁCE, SPOLUPRÁCE S NNO	19
Přílohy:	21
Příloha 1: Rozdělení kompetencí při začleňování dětí s OMJ v MŠ Čtyřlístek	
Příloha 2: Dopis pro rodiče	
Příloha 3: Jazyková diagnostika dítěte s OMJ v předškolní třídě MŠ	
Příloha 4: Obrazová příloha k jazykové diagnostice	
Příloha 5: Materiály pro jazykovou podporu dětí s OMJ - Písničky v obrázcích	
Příloha 6: Materiály pro jazykovou podporu dětí s OMJ - Obrazkové slovníčky	
Příloha 7: Materiály pro jazykovou podporu dětí s OMJ - Desková hra (slovesa)	
Příloha 8: Materiály k ukázkové lekci na téma Červená Karkulka	
Příloha 9: Odkazy na materiály pro jazykovou podporu a přípravu dětí s OMJ v MŠ	

ÚVOD

Děti, které přicházejí do České republiky z kulturně a jazykově odlišného prostředí, v posledních letech mírně přibývá. Podle údajů Českého statistického úřadu ve školním roce 2020/2021 navštěvovalo české mateřské školy 11 864 dětí s jiným než českým občanstvím, což tvořilo asi kolem 3,3 % všech dětí navštěvujících MŠ v České republice. Nejvíce takových dětí je v Praze (cca 40,5 % z celkového počtu dětí-cizinců v MŠ u nás). Mezi nejčastější země jejich původu patří Ukrajina, Slovensko, Vietnam, Rusko a Mongolsko.

Dítě s jiným než českým občanstvím se však automaticky nerovná dítě s nedostatečnou znalostí českého jazyka. Dítě s cizím státním občanstvím může mít češtinu na výborné úrovni, a naopak existuje také **skupina dětí s českým občanstvím, které však česky dostatečně neumí** – ať už se jedná o děti českých občanů, které vyrůstaly v cizině, děti bilingvní nebo o děti cizince, které získaly spolu s rodiči české občanství, ale mají odlišný mateřský jazyk. Dítě-cizinec tedy není zcela přesný termín, pokud chceme mluvit o skupině dětí s nedostatečnou znalostí češtiny. Protože **z hlediska začleňování do českého vzdělávacího procesu není podstatné, jakým pobytovým statutem dítě disponuje, ale nakolik ovládá komunikační jazyk**, nazýváme tyto děti, které tvoří velmi různorodou skupinu, **děti s odlišným mateřským jazykem (OMJ)**. V pražských mateřských školách tvoří děti s odlišným mateřským jazykem v současné době asi 11,29 %.

MŠ Čtyřlístek je specifická svým vysokým podílem dětí s OMJ, který tvoří cca 50% a má tendenci se zvyšovat, neboť škola je známá svým kladným přístupem k přijímání dětí s OMJ a poskytováním výuky češtiny jako druhého jazyka. V červnu 2021 byl celkový počet dětí navštěvujících mateřskou školu 100, z toho cca 50% dětí s odlišným mateřským jazykem.

Vedení mateřské školy dlouhodobě hledá cesty, jakým způsobem financovat jazykovou podporu pro děti s OMJ. Školka je zapojená do Výzvy 49 a 54 (OPPPR), do Šablon (MŠMT a EU), spolupracuje také s MČ Praha 13.

Mateřská škola také čile spolupracuje s neziskovými organizacemi META, CIC a InBáze, ať už v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků, při zajišťování tlumočení a překladů v komunikaci s rodiči nebo v oblasti multikulturní výchovy a komunitních aktivit pro děti a rodiče.

Během školního roku 2021/2022 Mateřská škola Čtyřlístek spolupracuje se z. s. InBáze v rámci projektu Mosty ke školám II, který se soustředí na podporu konkrétních pedagogů v oblasti multikulturní výchovy a začleňování dětí s OMJ. V rámci aktivity KA II – začleňování dětí s OMJ - byly podpořeny tři pedagožky formou skupinových a individuálních konzultací, podporou při výuce a zasíláním metodických a výukových materiálů pro jazykovou podporu dětí s OMJ. Vyústěním společných aktivit je následující Operativní plán začleňování dětí s OMJ v MŠ Čtyřlístek, který má sloužit pedagogům jako návod, jak postupovat a čemu věnovat pozornost při práci s dětmi s OMJ. Má být stručný a podávat nejzákladnější informace. Pro detailnější vhled jsou k jednotlivým tématům připojeny odkazy na relevantní internetové zdroje, z nichž je možno čerpat doplňkové informace. Součástí plánu je přehledná tabulka zapojených osob a kompetencí v oblasti začleňování dětí s OMJ v MŠ Čtyřlístek. Dále jsou přílohou materiály, které vznikly v rámci podpory pedagogů při práci s dětmi s OMJ (obrázkové slovníčky, písničky a básničky v obrázcích, pracovní list z ukázkové lekce) a dopis pro rodiče, jak pomoci s jazykovou podporou svého dítěte.

Specifika dětí s OMJ

Jazyková bariéra je pro děti s OMJ zásadní překážkou, která může v budoucnu výrazně limitovat jejich studijní úspěchy na ZŠ, SŠ, a tím i jejich budoucí pracovní uplatnění a společenský status v české společnosti. Proto je velice důležité nezanedbat jazykovou podporu v útlém věku, v době, kdy navštěvují mateřskou školu. Do budoucna jim kvalitní jazyková příprava v mateřské škole pomůže při zvládnání učiva na základní škole, na jejímž úspěšném zvládnutí závisí možnosti dalšího studia na středních a vysokých školách, a tím i celkové sociální zařazení v rámci české společnosti.

Při nástupu na ZŠ dítě potřebuje ovládat rozvinutou slovní zásobu, být schopné hovořit ve větách a porozumět složitým instrukcím. Během navštěvování mateřské školy bychom se tedy neměli spokojit s tím, že dítě „rozumí“ procesům ve školce, jí a hraje si s ostatními, vezme si přezůvky a dojde si na záchod, když potřebuje. Dítě potřebujeme vybavit co nejlépe na jeho nelehkou cestu českým vzdělávacím systémem a pokusit se jej dostat na srovnatelnou jazykovou úroveň s jeho českými vrstevníky v mateřské škole.

K tomuto slouží **systematická a dlouhodobá výuka češtiny jako druhého jazyka**. Kromě legislativní podpory, na kterou mají žáci s OMJ ze zákona nárok, velmi pomáhají i **další formy podpory jako soukromé jazykové kurzy, individuální výuka češtiny, česká chůva či mimoškolní aktivity a kroužky**, při nichž se tyto děti pohybují v českojazyčném prostředí a nenásilnou formou si osvojují jazyk.

Více informací o žácích s OMJ najdete zde:

<http://www.inkluzivniskola.cz/deti-zaci-s-omj>

Kurzy češtiny pro předškolní děti občas pořádají tyto neziskové organizace:

<https://www.cicops.cz/cz/kurzy/8-kurzy-cestiny>

<https://meta-ops.eu/cizinci/kurzy-cestiny/>

<https://icpraha.com/kurzy-cestiny-pro-deti/>

Mimoškolní aktivity na Praze 5:

<http://www.ddmpraha5.cz/krouzky>

<https://www.praha13.cz/Predskolni-deti>

Čeština jako druhý jazyk

Způsob výuky češtiny jako druhého/cizího jazyka je obdobný jako výuka jiných cizích jazyků s ohledem na specifika českého jazykového systému (skloňování, časování sloves, slovosled). Výuka se zároveň blíží výuce mateřštiny pro malé děti, které se učí češtinu jako první jazyk (ukazování obrázků, opakování, pozitivní motivace, povzbuzování). Důležitá je parcelace (rozdělení na tematické bloky s omezenou slovní zásobou a frázemi), názornost (obrázky, reálné situace) a opakování stejných jazykových struktur za účelem fixace.

Při výuce cizinců se většinou hovoří o **češtině jako cizím jazyku**. V tomto Operativním plánu začleňování používáme termín **čeština jako druhý jazyk (ČDJ)**, který se v oblasti školství již prosadil a který lépe odpovídá realitě, v níž k osvojování jazyka dochází. V čem je rozdíl? **Čeština jako cizí jazyk** je studium češtiny v prostředí, kde čeština není běžným prostředkem komunikace, stejně jako např. studium angličtiny v českém prostředí – tento jazyk se učíme, ale nemusíme s ním denně komunikovat, učit se v něm nebo v tomto jazykovém prostředí žít. Čeština jako druhý jazyk (ČDJ) je pojem, který se používá i v jiných jazycích (English as a Second Language, Deutsch als Zweitsprache) pro výuku dětí, žáků a studentů s odlišným mateřským jazykem v majoritním jazykovém prostředí pro potřeby každodenní komunikace, dalšího studia a budoucího zaměstnání.

PŘIJETÍ DÍTĚTE S OMJ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

Děti s jiným než českým občanstvím či odlišným mateřským jazykem jsou přijímány do českých MŠ v souladu s principy rovného práva na vzdělání bez ohledu na původ, rasu nebo důvod pobytu v ČR. ovinná předškolní docházka se vztahuje na všechny cizince, kteří dovršili věk 5 let k 1. 9. a kteří pobývají na území České republiky déle než 90 dnů. Spádová škola je povinna děti přijmout, jediný důvod pro nepřijetí dítěte s OMJ do MŠ je plná kapacita školy; v tomto případě je třeba rodičům předat informace a kontakty na příslušný odbor školství městské části, který pro dítě zajistí místo v jiné škole. Před nástupem do předškolního vzdělávání je vždy nutné doložit oprávnění k pobytu na území ČR.

Za přijetí dítěte do mateřské školy odpovídá v MŠ Čtyřlístek paní ředitelka školy Pavla Benešová, která nastaví první adaptační kroky (komunikace s rodiči, dle potřeby jazyková diagnostika, nastavení jazykové podpory).

Úvodní rozhovory s rodiči

Je důležité o dítěti při zápisu **získat od rodičů co největší množství informací**, které nám pomohou získat o dítěti lepší představu.

Zjišťujeme zejména:

- jméno a příjmení dítěte včetně správné výslovnosti
- rodný list dítěte, pas dítěte
- kontakty na rodiče (telefon, mail), adresu bydliště
- okolnosti příchodu rodiny do ČR (alespoň rámcově)

Z pozice školy předáme rodiči **písemně** (v jednoduché češtině) základní informace o fungování školky:

- harmonogram školního roku (prázdniny, volné dny, schůzky pro rodiče)
- režim běžného dne (příchod, svačina, řízená činnost, oběd, odpolední spaní, vyzvedávání)
- seznam potřebných věcí (přezůvky, pyžamo atd.)
- způsob omlouvání dítěte
- způsob úhrady obědů, odhlašování obědů

Doporučujeme rodiče po školce provést, ukázat, kde se bude dítě vzdělávat, kde si bude hrát, cvičit, spát, jak vypadá zahrada, školní hřiště a další prostory školky. Rodič tak získá lepší představu, co se s dítětem ve školce bude dít, a vzroste jeho důvěra ve vzdělávací zařízení.

Důležité je také **nastavit funkční způsob vzájemné komunikace**: domluvit se, jakým způsobem bude škola (učitel, ředitel) s rodičem komunikovat tak, aby zpráva byla přijata, a jakým způsobem se naopak může rodič obrátit s dotazem či přáním na mateřskou školu. Ke komunikaci je možné využívat email, whatsapp, messenger, nástěnku nebo notýsek. Důležité je předávat všechny informace **písemně**, aby měl rodič možnost si informaci přeložit pomocí internetového překladače nebo překladatele ze svého okolí. Díky písemné formě rodič důležité údaje také lépe uchová v paměti.

Více zde: <https://inkluzivniskola.cz/vstupni-pohovor-s-rodici-pred-nastupem-do-ms>

V MŠ Čtyřlístek využívají ke komunikaci facebook mateřské školy a nástěnku. Paní učitelky si často stěžují, že rodiče o plánovaném programu nevědí. Facebooková stránka nezobrazí informaci vždy každému, proto se nejeví jako nejspolehlivější komunikační nástroj, navíc ne všichni rodiče FB mají. Doporučujeme změnit platformu pro vzkazy rodičům, aby se informace dostaly opravdu každému.

Dopisy pro rodiče

Na úvodním setkání školka rodiče také informuje, jakou formu jazykové podpory poskytuje a do jakých skupin výuky češtiny může dítě zařadit (na základě podepsaného souhlasu a dalších podmínek vzhledem k projektu atp.). Při nulové znalosti češtiny dítěte s OMJ doporučí ředitelka při zápisu návštěvu pedagogicko-psychologické poradny kvůli připsání podpůrného opatření na jazykovou podporu dítěte s OMJ. Rodič je o této možnosti informován dopisem v jazyce, který mu je nejbližší:

- **anglicky**
- **ukrajinsky**
- **rusky**
- **vietnamsky**
- **mongolsky**
- **čínsky**
- **španělsky**
- **francouzsky**
- **arabsky**
- **bulharsky**

DALŠÍ DOPISY PRO RODIČE

Další informace pro rodiče najdeme již přeložené v mnoha jazykových mutacích na stránkách NPI ČR (naapř. oznámení o konání zvláštního zápisu, žádost o odklad povinné předškolní docházky, žádost o přijetí dítěte do MŠ a další) či na portálu Inkluzivní škola. NPI ČR nabízí také tlumočníky.

Přeložené informace pro rodiče:

<https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/preklady-ms/>

<https://inkluzivniskola.cz/ms-informace-pro-rodice>

Tlumočnické a překladatelské služby NPI:

<https://cizinci.npi.cz/tlumoceni-a-preklady/>

Základní pravidla komunikace s rodiči, kteří neovládají dostatečně češtinu, nalezneme zde:

<https://www.inkluzivniskola.cz/jak-komunikovat-s-rodici>

PRVNÍ DNY DÍTĚTE S OMJ VE ŠKOLCE

Komunikační karty

Pro první dny ve školce mohou pedagogové nebo adaptační koordinátoři využít komunikační karty:

<http://inkluzivniskola.cz/komunikacni-karty/komunikacni-karty>

Komunikační karty je vhodné dát rodičům dětí s OMJ domů, aby dítěti v mateřštině vysvětlili, co kartičky znamenají. Poté se obrázky umístí na viditelné a dosažitelné místo ve třídě, aby přes obrázky mohla komunikovat paní učitelka s dítětem i naopak dítě s paní učitelkou. Obrázky je vhodné pojmenovávat ustáleným verbálním označením.

V Mateřské škole Čtyřlístek byly podpořené pedagožky s komunikačními kartami seznámeny. Ve třídě Berušky je při komunikaci s dětmi s OMJ aktivně využívají a v praxi se osvědčují.

Další piktogramy je možné stáhnout z webu <https://arasaac.org/pictograms/search>. Při komunikaci s dětmi s OMJ (i jejich rodiči) je doporučována maximální názornost. Doporučujeme také pracovat s **obrázkovým režimem dne** umístěným ve třídě.

Patroni dětí s OMJ

Se začleňováním dítěte s OMJ mohou pomoci i samy děti. Mohou dítěti pomoci s orientací nebo mohou i v rámci hry učit děti česká slova. Vše je založeno na dobrovolnosti, hře a empatii. Pomoc není v žádném případě ze strany učitele vynucovaná. Metoda patron se může v MŠ připodobnit ke hře na andílky.

V mateřské škole Čtyřlístek je vzájemná pomoc založena vždy na dobrovolnosti a spontánnosti. Děti se samy přihlásí, pokud chtějí pomáhat. Role patrona není v MŠ využívána a podporována, neboť vedení školy nesouzní s udělováním určitých funkcí dětem.

JAZYKOVÁ PODPORA DÍTĚTE S OMJ

Jazyková a pedagogická diagnostika

Základní vstupní pedagogická a jazyková diagnostika je provedena již v úvodním přijímacím rozhovoru se zákonnými zástupci – zjistíme, zda dítě umí či neumí česky, okolnosti týkající se migrace a další informace. Pokud dítě zatím česky neumí, není nutné provádět další, detailní jazykovou diagnostiku, ale je třeba podniknout kroky, aby se mu co nejdříve začalo dostávat podpory v češtině jako druhém jazyce (viz dále).

Pokud dítě na nějakém stupni česky umí, je dobré pomocí základní jazykové diagnostiky zjistit detailněji jeho znalosti. Diagnostika probíhá prostřednictvím rozhovoru, za použití obrázků. **Pro předškoláky** jsme v rámci projektu Mosty ke školám II vytvořili a vyzkoušeli jazykovou diagnostiku, která reflektuje tematické okruhy nového Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání. **Pro menší děti** doporučujeme **diagnostiku od společnosti META**, která směřuje k zařazení dítěte do jedné ze čtyř jazykových úrovní.

JAZYKOVÁ DIAGNOSTIKA

Během září a října je potřeba udělat diagnostiku každého dítěte s OMJ. Základní diagnostika od společnosti META definuje 4 základní jazykové úrovně češtiny:

A - DÍTĚ ROZUMÍ, ODPOVÍDÁ GRAMATICKY SPRÁVNĚ

Když dítě zvládne bez problému, nebo jen s drobnými chybami celou jazykovou diagnostiku, není třeba přistupovat k nějakým razantnějším zásahům do běžné výuky. Je důležité se snažit podchytit i ty nejmenší odchylky od správné gramatiky a výslovnosti a pracovat na nich. Případně kontaktovat logopeda.

B - DÍTĚ ROZUMÍ, ODPOVÍDÁ GRAMATICKY NESPRÁVNĚ

Když vidíte, že Vám dítě rozumí, ale mluví gramaticky nesprávně, je na místě kontaktovat pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP). Je důležité přizpůsobit aktivity v řízené činnosti tak, aby se dítě naučilo správnou gramatiku a výslovnost. Dále je nutné s dítětem pracovat individuálně nebo ve skupině pro jazykovou podporu.

C - DÍTĚ ROZUMÍ, NEMLUVÍ

V případě, že při jazykové diagnostice používáte pouze záznamové archy typu B – který je určen pouze pro zjištění pasivní slovní zásoby, je nutné kontaktovat PPP a začít dítě jazykově podporovat v kurzu, nebo individuálně. Je také dobré dítě motivovat k mluvení, například zážitkovou pedagogikou.¹

D - DÍTĚ NEROZUMÍ, NEMLUVÍ

Když dítě nereaguje na žádnou část jazykové diagnostiky, tudíž nerozumí, je nutné kontaktovat PPP a začít dítě jazykově podporovat v kurzu, nebo individuálně.

U předškolních dětí doporučujeme kromě diagnostiky úrovně (A, B, C nebo D) provést také diagnostiku sledující znalost slovní zásoby v jednotlivých tematických oblastech dle **Kurikula češtiny jako druhého jazyka** vytvořeného MŠMT v roce 2021. Diagnostika byla vytvořena v rámci projektu a je přílohou tohoto dokumentu (Příloha 3).

Sledujeme, zdali se dítě v češtině posouvá, dělá pokroky, více mluví, více rozumí. Kontrolní diagnostiku provedeme 1-2x během školního roku a podle výsledků přizpůsobíme míru jazykové podpory. Při pomalém osvojování češtiny je potřeba jazykovou podporu zintenzivnit a přizpůsobit potřebám dítěte (individuální, skupinová výuka ČDJ). Kontaktujeme se ŠPZ a domluvíme další postup a možnosti podpory v rámci podpůrných opatření 2 a 3.

Už při vstupní diagnostice se může někdy ukázat kromě jazykové bariéry i podezření na specifické poruchy učení (SPU). Při podezření na souběžné SPU co nejdříve kontaktujeme Školní poradenské pracoviště (ŠPP), resp. Pedagogicko-psychologickou poradnu (PPP) za účelem vyšetření.

1 / <https://inkluzivniskola.cz/jazykova-diagnostika-pro-deti-v-ms-nectenare>

V MŠ Čtyřlístek se v rámci podpory pedagožky i vedení školy seznámily s oběma typy jazykové diagnostiky a vyzkoušely si ji v praxi. Jazykovou diagnostiku může provádět jak učitel působící ve třídě s dítětem s OMJ, tak i učitel z jiné třídy. Diagnostika založená na tématech Kurikula dává učiteli zároveň tematickou oporu pro jeho práci s dětmi v rámci skupin pro jazykovou podporu. Ve třídě Berušky umí děti diagnostikovat Jana Procházková a Martina Čechová, ve třídě Kuřátka se s diagnostikami seznámila ředitelka Pavla Benešová. V rámci podpory byla s jazykovou diagnostikou seznámena i Monika Hrníčková.

Jazyková příprava dle § 20

Od 1. září 2021 byl spuštěn **nový systém financování a organizace jazykové přípravy pro žáky cizince, a to podle § 20 školského zákona**. Vyhláškou č. 271/2021 Sb. ze dne 14. 7. 2021 se mění vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

Nový systém podpory spočívá v organizaci skupin pro jazykovou přípravu **od minimálního počtu 4 dětí na jednom pracovišti**, které jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání. Mateřská škola dětem ve skupině poskytuje jazykovou přípravu v rozsahu 1 hodiny týdně, která může být rozdělena na kratší celky (např. 2 x 30 minut, 3 x 20 min). Další skupinu pro jazykovou přípravu lze zřídit po naplnění první skupiny 8 dětmi. Do skupiny pro jazykovou přípravu může ředitel zařadit i jiné děti, které potřebují jazykovou podporu v oblasti češtiny jako druhého jazyka, avšak nesplňují podmínku stanovenou tímto zákonem, tedy nemají status cizince v povinném předškolním vzdělávání. Těmito dětmi je možné skupinu navýšit i nad maximální počet 8 dětí, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

Obsah jazykové podpory je stanoven **Kurikulem češtiny** pro povinné předškolní vzdělávání. Obsahuje deset tematických okruhů, u nichž je vždy popsáno, co má dítě zvládnout v oblasti Poslech a mluvení, v oblasti Sociokulturních kompetencí a jakou má zvládnout Slovní zásobu a větné konstrukce.

K 1. 9. 2021 bylo v mateřské škole Čtyřlístek 21 dětí-cizinců v předškolním vzdělávání a 1 dítě přibýlo během školního roku. Na základě nového systému byly vytvořeny 3 skupiny pro jazykovou podporu, kde se učí děti-cizinci z předškolní třídy Kuřátka a z heterogenní třídy Berušky. Skupiny pro jazykovou přípravu vedou Martina Čechová, Andrea Kudličková a Dagmar Svitáková.

Podpora dětí s OMJ dle § 16

Děti s OMJ patří do skupiny dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a mají nárok na podpůrná opatření podle svých jazykových schopností. Podpora je podle novely školského zákona z roku 2016 členěna do pěti stupňů, na realizaci podpory od 2. stupně jsou mateřské školy poskytnuty finanční prostředky od kraje na základě rozhodnutí školského poradenského zařízení (ŠPZ) a se souhlasem rodičů. ŠPZ dítě vyšetří, napíše zprávu pro zákonného zástupce a pro školu doporučení ke vzdělávání dítěte ve lhůtě 30 dnů od zahájení poradenské práce. Doporučení stanovuje stupeň podpory a konkrétní vhodná podpůrná opatření, případně navrhuje jejich kombinace.

Pokud dítě rozumí jen velmi málo česky (do úrovně A2), mateřská škola doporučí rodině návštěvu poradny. Aby rodič lépe porozuměl postupu a smyslu podpory, doporučujeme předat rodičům informativní dokument v jeho mateřském jazyce, nebo jazyce, kterému rozumí, jež jsou k dispozici na portálu Inkluzivní škola: **dopis pro rodiče**. Rodičům s jejich souhlasem pomůžeme objednat dítě na vyšetření do poradny, nebo jim alespoň poskytneme kontakt na poradenské zařízení.

ČLENĚNÍ PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

1. stupeň podpory poskytuje škola bez doporučení ŠPZ a bez nároku na finanční prostředky. Jedná se především o úpravu organizace vzdělávání dítěte a o volbu vhodných pedagogických a didaktických postupů.

2. stupeň podpory je pro děti s OMJ, jejichž jazyková úroveň zhruba odpovídá úrovni českého jazyka A2-B2. Mezi opatření 2. stupně patří úprava obsahu vzdělávání, speciální učebnice a pomůcky (učebnice češtiny pro cizince), 1 hodina týdně speciálně pedagogické péče poskytované speciálním pedagogem školy, 2h za měsíc metodické podpory ŠPZ, 4 x 15 minut výuky ČDJ pro dítě s OMJ v MŠ za týden, celkem nejvýše 80 h.

3. stupeň podpory je pro děti s OMJ, jejichž jazyková úroveň zhruba odpovídá úrovni češtiny A0-A2. Opatření 3. stupně zahrnují úpravu výstupů a obsahu vzdělávání, speciální učebnice a pomůcky (učebnice češtiny pro cizince), 3 hodiny týdně na speciální pedagogickou péči poskytovanou speciálním pedagogem školy, asistenta pedagoga, podporu výuky dalším pedagogickým pracovníkem v rozsahu 0,5 úvazku (může být např. specialista na výuku češtiny jako druhého jazyka), podporu školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem v rozsahu 0,5 úvazku, 3h za měsíc intenzivní metodické podpory ŠPZ po dobu 6 měsíců, 4 x 15 minut výuky ČDJ pro dítě s OMJ v MŠ za týden, nejvýše 110 h.

4. a 5. stupeň podpory mohou děti s OMJ čerpat, mají-li navíc zdravotní či další znevýhodnění. Tento stupeň předpokládá, že charakter obtíží dítěte vyžaduje významné úpravy průběhu vzdělávání. Mezi opatření patří například snížení počtu dětí ve třídě, osobní asistent pro dítě či přítomnost dalších pedagogů v případě, že by počet těchto dětí byl vyšší než 4 nebo 5.2

V rámci metodické podpory byly paní učitelky z MŠ Čtyřlístek seznámeny s možností financování jazykové podpory na základě § 16 po vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Zdá se, že MŠ Čtyřlístek tuto možnost nevyužívá dostatečně, na vině může být komplikovaná spolupráce s přetíženou poradnou pro Prahu 5. Mateřská škola má ve zvyku posílat na vyšetření děti, u kterých má podezření na další poruchy učení nebo vývojové vady. Vzhledem k velké migrační vlně z Ukrajiny a velkému množství příchozích dětí se situace vytíženosti pedagogicko-psychologických poraden jistě nezlepší, v současnosti Ministerstvo školství návštěvu poradny pro děti s OMJ ani nedoporučuje. (Nedostatečná znalost českého jazyka sama o sobě není důvodem k vyšetření cizince ve školském poradenském zařízení. Pro nejbližší vzdělávací období po nástupu do vzdělávání doporučujeme zajistit postupnou adaptaci cizince na české prostředí postupem podle § 3 zákona, jazykovou přípravou a podpůrnými opatřeními 1. stupně. Teprve pokud tato opatření nepostačují, je vhodné situaci dítěte nebo žáka konzultovat se školským poradenským zařízením, případně realizovat odbornou diagnostiku. ³⁾)

² <https://inkluzivniskola.cz/podpurna-opatreni-pro-deti-s-omj-v-ms>

³ Metodické komentáře k Lex Ukrajina. Dostupné zde:

<https://www.edu.cz/methodology/metodicke-komentare-k-zakonu-lex-ukrajina-pro-oblast-regionalniho-skolstvi/#17->

Výuka ČDJ v MŠ

Děti předškolního věku patří z hlediska vzdělávání v češtině jako druhém jazyce do skupiny dětí, které ještě neumí číst a psát, a tak tyto dovednosti nemůžeme při výuce druhého jazyka využít k osvojování češtiny. Děti v mateřské škole rozvíjejí v češtině porozumění a mluvení, včetně gramatiky a správné výslovnosti. Zaměřujeme se na rozvoj slovní zásoby, tvorbu vět a slovních spojení. Při výuce ČDJ je důležitý princip parcelace, kdy se děti učí vždy jeden gramatický jev aplikovaný na konkrétní téma s omezenou slovní zásobou (např. u tématu Třída si děti fixují 6. pád po předložkách v, ve, na ve slovních spojeních s vybavením třídy: na stole, na židli, ve skříni, v krabici), jazyková vazba je důkladně procvičena a recyklována při různých aktivitách (např. kreslení do obrázku třídy podle instrukcí, přenášení hraček formou pohybové hry, popisování umístění předmětů na obrázku místnosti a ve skutečné třídě, vymyšlená básnička popisující třídu atp.). Postupujeme **od nácvičku porozumění** (ukazovačka, chňapačka, označování předmětů, přemísťování) **k aktivnímu mluvení**, přičemž se snažíme, aby se **dítě do role mluvčího dostalo co nejdříve**.

Obsahově by se jak individuální jazyková podpora, tak výuka ve skupinách pro jazykovou přípravu měla opírat o **Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro PV**, kde je vzdělávací obsah ČDJ rozdělen do 10 na sebe navazujících tematických okruhů, z nichž každý obsahuje doporučenou slovní zásobu a větné konstrukce, které by dítě mělo v rámci tématu zvládnout. Kurikulum není v současnosti závazným dokumentem k poskytování jazykové přípravy, nýbrž „podpurným metodickým materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka”⁴, a to „ať již v rámci jazykové přípravy v povinném předškolním vzdělávání, tak i při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy”⁵. „Pořadí témat je možné i vhodné přizpůsobovat aktuální potřebě dětí a celé skupiny s ohledem na tematické celky, které probírá celá třída. Například výstupy, které se týkají tématu Čas nebo tématu Příroda, zařazujeme podle aktuální potřeby. Stejně tak pokud je např. v mateřské škole sportovní den, zařadíme slovní zásobu, větné konstrukce a výstupy z tématu Volný čas a můžeme s dětmi mluvit o jejich zájmech.”⁶

4 Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. 9. 2021, dostupný zde: <file:///C:/Users/inbaze/Downloads/Metodika%20cizinci%202021-11-11.pdf>

5 Metodický materiál MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. 9. 2021

6 Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro PV

Ke každému tématu si učitel poskytující jazykovou přípravu vytváří svou databázi materiálů (obrázků, pomůcek, her a pracovních listů), které bude při výuce češtiny potřebovat. MŠMT zatím ucelené materiály pro výuku ČDJ zrcadlí aktuální kurikulum nevydalo, doporučuje využívat materiály vzniklé již dříve v neziskových organizacích:

Kolektiv autorů: **Nápadníček aktivit pro MŠ** – Činnosti pro celou třídu s ohledem na děti s OMJ (META, o.p. s., 2018)

Lacinová, P.: **Nečtu, nepíšu, učím se česky** (CIC, 2018)

KIKUS - Výuka druhého jazyka

Metodiky pro učitele:

Děti s odlišným mateřským jazykem v mateřských školách (META, o.p. s., 2015)

Začleňování dětí s OMJ do mateřských škol (InBáze, 2019)

Další materiály pro výuku nečtenářů najdeme na stránkách Inkluzivní školy:

<https://inkluzivniskola.cz/cdj-pracovni-listy-pro-nectenare>

Pro výuku češtiny je vhodné pracovat s obrázkovými kartami a kartičkami, s nimiž je možné hrát nejrůznější hry a využívat je i při osvědčených výukových aktivitách (ukazovačka, chňapačka, pexeso, běhačka, losování z klobouku, Kimova hra). Využit lze také didaktickou kostku s fóliemi na obrázky; je možné pracovat např. s dvěma kostkami a kombinovat podstatné jméno a sloveso, nebo přídavné jméno a podstatné jméno atp. Množství využití nabízejí také jednoduché pomůcky jako jsou plastová víčka, lepicí papírky nebo kolíky na prádlo. Pro nácvik mluvení se v praxi osvědčují deskové hry, které je možné zdarma stáhnout **zde**, nebo vytvořit s dětmi z obrázkových kartiček na jakémkoliv téma (např. **Vánoce**). Pro oživení lekce doporučujeme využívat maňásky jako průvodce výukou nebo jako partnera pro příkladový dialog s učitelem, ideálně děvče a chlapce pro mluvení v obou rodech (např. **jako v tomto videokurzu** pro výuku češtiny).

Během konzultací v rámci metodické podpory byly paní učitelky seznámeny s dostupnými materiály pro výuku češtiny jako druhého jazyka, s učebnicemi, pracovními listy, obrázkovými slovníčky i deskovými hrami a paní učitelky byly motivovány k postupnému utváření vlastní databáze materiálů k jednotlivým tématům kurikula. Pedagožkám byly v praxi představeny všechny jmenované didaktické pomůcky a zároveň byly prodiskutovány možnosti využití stávajícího vybavení MŠ (didaktická kostka, obrázkové karty, kamishibai). Využití některých metod a her prokázaly pedagožky v praxi při hospitacích a návštěvách ve třídách (ukazovačka, názorné pomůcky, obrázkové karty a kartičky), další vhodné metody pro práci s celou třídou s ohledem na velké množství dětí s OMJ byly předvedeny během ukázkových lekcí ve třídách Berušky a Motýlci.

PLPP a IVP

Plán pedagogické podpory (PLPP) vypracovává škola pro dítě v rámci podpůrného opatření 1. stupně, pokud nepostačuje samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb dítěte. PLPP obsahuje popis obtíží dítěte, stanovení cílů podpory a způsobů vyhodnocování naplňování plánu. PLPP škola vyhodnocuje nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrného opatření. Závazný formulář pro tvorbu PLPP platná legislativa v současné době nevymezuje.

Individuální vzdělávací plán (IVP) zpracovává mateřská škola pro dítě od 2. stupně podpůrných opatření, pokud tak rozhodne školské poradenské zařízení (ŠPZ), neděje se tak tedy automaticky. IVP komplexně popisuje způsoby podpory dítěte, obsahově by měl být co nejkonkrétnější a propojený s praxí. Individuální vzdělávací plán pro dítě s OMJ by měl co nejkonkrétněji specifikovat, v jakých oblastech (slovní zásoba, gramatika, výslovnost, porozumění) a jakým způsobem bude dítě podporováno za účelem rozvoje jeho češtiny. IVP vychází ze školního vzdělávacího programu (ŠVP). Naplňování IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou nejméně jednou ročně.

Více informací a ukázkové individuální vzdělávací plány:

<https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=11994>

<https://inkluzivniskola.cz/plany-podpory-ms>

V MŠ Čtyřlístek proběhla skupinová konzultace o vypracování IVP, respektive PLPP pro dítě s OMJ. Podpořené pedagožky dostaly vzorový IVPP pro dítě s OMJ pro inspiraci a podporu při vlastní tvorbě individuálního vzdělávacího plánu.

Spolupráce s rodiči na jazykové podpoře

Každé dítě má právo na svůj mateřský jazyk a je naprosto v pořádku, že v domácím prostředí tímto svým prvním jazykem komunikuje. V některých domácnostech je situace dokonce složitější - používají se dva jazyky, nebo více (např. mateřský jazyk matky, otce a dorozumívací jazyk). Děti se ve svém mateřském jazyce potřebují rozvíjet, poznávat v něm svět a rozvíjet myšlení. Do budoucna bude pro tyto děti tématem gramotnost v jejich mateřském jazyce a celková úroveň jejich mateřštiny umožňující širší pracovní uplatnění.

Po rodičích tedy nemůžeme chtít, aby s dítětem doma „mluvili česky“ - jednak by se tím narušila komunikační vazba mezi rodičem a dítětem a jednak by nerodilý mluvčí učil dítě špatným návykům v češtině (gramatika, výslovnost). Rodiče ovšem můžeme vyzvat ke spolupráci na jazykové podpoře dítěte tak, že budou dítěti doma pouštět krátké pohádky v češtině (např. 15 minut denně), že budou doma poslouchat ve vyhrazený čas společně české rádio nebo se budou společně dívat na českou televizi. Rodičům také můžeme doporučit kurz češtiny v okolí, online kurz češtiny, e-learning nebo aplikaci na výuku češtiny, aby byli svým dětem dobrým příkladem. Rodičům je potřeba tyto informace předat písemně, nejlépe v e-mailu s konkrétními odkazy na online pořady pro děti, aplikace nebo videokurzy. Verbální sdělení rozhodně nestačí.

Pro MŠ Čtyřlístek jsme v rámci projektu Mosty ke školám II vytvořili informativní dopis pro rodiče, přeložený do tří nejčastějších jazyků (EN, VIET, RU), s odkazy na české pořady pro děti, na známé lidové písničky a na výukové aplikace pro děti i pro dospělé. Dopis doporučujeme zasílat opakovaně a pozměňovat konkrétní odkazy na pohádky a pořady dle aktuální nabídky, trendů ve třídě nebo podle momentálně probíraného tématu (např. konkrétní písnička, kterou čeští rodiče znají, ale rodiče-cizinci nikoliv). Dopis pro rodiče ve čtyřech jazykových verzích je přílohou tohoto dokumentu (Příloha 2).

PRÁCE S KLIMATEM TŘÍDY

Je nesmírně cenné pracovat s tématem multikulturality už v předškolním věku, kdy jsou děti velmi vnímavé a zároveň ještě nezatížené předsudky, takže si mohou zcela přirozeně odnést do života prožitky rovnosti všech dětí navzájem bez ohledu na zemi původu, národnost či rasu. Respekt k národu dítěte s OMJ můžeme vyjádřit například tím, že se s dětmi společně naučíme pozdrav v jeho jazyce, zatančíme si na písničku v jeho řeči nebo si o jeho zemi původu popovídáme, ukážeme si ji na mapě, ochutnáme tradiční jídlo, nakreslíme vlajku atp. S dětmi si také povídáme o tom, jak to musí být pro dítě těžké, když nerozumí ostatním dětem a učiteli, protože doma mluví jiným jazykem a jak mu můžeme pomoci. (Jak byste se, děti, cítily v jiné zemi a co by vám pomohlo?) V rozvoji empatie pomáhají také panenky Persona Dolls a metoda práce s nimi. Vhodnou formou budování respektujícího multikulturního klimatu je objednání programu zaměřeného na cizí zemi, návštěva divadla s multikulturní tematikou či jiného podobně zaměřeného programu pro MŠ.

V MŠ Čtyřlístek má vedení školy a pedagogové, kteří zde působí delší dobu, s prací s multikulturním kolektivem bohaté zkušenosti. Cizinci tvoří asi polovinu všech dětí, a tak je velká multikulturní heterogenita pro školku každodenní realitou a výzvou. Při takto velkém počtu dětí-cizinců je důležitý nejen respekt ke všem kulturám, ale také seznámení se s českými kulturními tradicemi a zvyky. Mateřská škola Čtyřlístek se dlouhodobě o téma multikulturality zajímá a spolupracuje na jeho zprostředkování dětem s dalšími organizacemi. Se společností InBáze spolupracuje na organizaci Bedýnek příběhů, programů k oslavám českých svátků (Velikonoce, Vánoce, Masopust) a na pořádání Multikulturního dne pro rodiče s dětmi. Pedagogové se zároveň jezdí inspirovat do partnerských škol v jiných zemích v rámci projektu OPPPR - Výzva 54, 49 a 28. Pedagožky Andrea Kudličková a Pavla Benešová jsou proškolené v metodě Persona Dolls a ve své třídě s panenkou pracují.

INTERKULTURNÍ PRÁCE, SPOLUPRÁCE S NNO

Účelem interkulturní práce je usnadnit komunikaci mezi zástupci dvou různých kultur. Interkulturní pracovník zná dostatečně nejen jazyky obou stran, ale také obě kultury, umí předjímat nebo detekovat možná nedorozumění a má určitou znalost právních předpisů, zejména týkajících se pobytu, a přehled o fungování institucí v různých zemích. Interkulturní pracovník často doprovází klienty na úřady, do nemocnice apod., pomáhá s vyplněním formulářů. Ve školství může pomoci zejména s následujícím:

- Komunikace v rodném jazyce žáka
- Mentoring rodičů ohledně pravidel českého školství
- Poskytnutí základních informací o vzdělávacím systému ČR
- Pomoc v pochopení interkulturních rozdílů
- Doprovody na třídní schůzky a kroužky
- Podpora rodin v novém prostředí
- Napojení rodin na jiné služby a instituce
- Pomoc při vyplňování veškerých potřebných formulářů a dokumentů
- Odborné poradenství, mapování a identifikace potřeb v celém kontextu života rodiny v ČR

Více o interkulturní práci ve školách na videu:

<https://www.youtube.com/watch?v=Uhd7gfrFWro>

nebo detailněji v metodice InBáze:

https://inbaze.cz/wp-content/uploads/2020/01/interkulturni_prace_web.pdf

Služby interkulturních pracovníků nabízejí v Praze neziskové organizace

InBáze, z.s., Integrační centrum Praha, SIMI, o.p.s., PPI, z.ú. a South East Asia – liaison, z. s.

Neziskové organizace pracující s migranty poskytují také škálu dalších služeb, některé z nich jsou určeny cizincům, jiné české veřejnosti nebo školám a pedagogům. Obvyklé je bezplatné právní a sociální poradenství pro migranty, psychosociální pomoc, doprovody na úřady, kurzy češtiny nebo kurzy sociokulturní orientace. Dále tyto organizace mohou cizincům pomoci s hledáním práce (např. oslovováním zaměstnavatelů, životopisem, vyřizováním souvisejících dokladů), různými konfliktními situacemi, např. v práci, nebo nabízejí aktivity pro děti (např. kurzy, zájmové kluby, víkendové pobyty a tábory) a aktivizační služby pro rodiny. Školám nabízí NNO obvykle pomoc se začleňováním žáků s OMJ a prací s klimatem třídy, vzdělávací programy pro děti i pedagogy.

V Praze působí v oblasti integrace cizinců např. výše zmíněné organizace.

Další organizace nejen v Praze, ale v celé ČR, jsou uvedeny zde:

<https://www.cizinci.cz/web/cz/neziskove-organizace-nno->

Realizační tým: MgA. Petra Lacinová, Mgr. Pavla Benešová, DiS. et DiS., MgA. Hana Mlynářová, Ing. Petra Holubářová
Grafická úprava: Petr Fryml

**Vytvořeno v rámci projektu Mosty ke školám II podpořeného z Operačního programu
Praha: Pól růstu ČR – CZ, reg. číslo CZ.07. 4. 68/0.0/0.0/19_068/0001455**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PŘÍLOHA 1

Rozdělení kompetencí při začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem

Úkon, činnost	Zodpovědná osoba	Způsob provedení, poznámky apod.
Přijetí dítěte	Pavla Benešová	úvodní rozhovory s rodiči, nastavení způsobů komunikace, zařazení dítěte do třídy
Prohlídka MŠ, seznámení	Učitelé ze třídy dítěte	provedení šolkou (šatna, wc, umývárna, stravování, třída, spaní, zahrada a hřiště) a seznámení s učiteli, popř. AP
Nastavení jazykové podpory	Pavla Benešová	vyhodnocení situace na základě úrovně češtiny, věku, statusu (cizinec, občan EU nebo třetizemec) a přidělení jazykové podpory dle legislativy nebo pravidel projektu
Jazyková diagnostika - počáteční a průběžná	Třídní učitel	děti ve věku 3-5 let - jazyková diagnostika od spol. META; předškoláci - jaz. diagnostika vzniklá v rámci projektu
Výuka ČDJ v rámci § 20	M. Čechová A. Kudličková D. Svitáková	
Jazyková podpora dle § 16	AP, učitel	
Tvorba PLPP, IVP	Třídní učitel nebo AP	
Zasílání emailů rodičům, jak podporovat své dítě v domácím prostředí	Učitelé ze třídy dítěte	dopis pro rodiče vzniklý v rámci projektu + konkrétní odkazy dle aktuální nabídky a situace

PŘÍLOHA 2 / A

Dopis pro rodiče

Milí rodiče,

rádi bychom vás poprosili o pomoc. Snažíme se, aby se vaše dítě naučilo brzy dobře česky, učíme se s ním a podporujeme ho. Ve třídě je ale mnoho dětí, které nás také potřebují, a tak to jde pomalu. Velmi by pomohlo, kdybyste vašemu dítěti pouštěli doma české pohádky na videu nebo jako audio. Posíláme vám internetové odkazy na české pohádky, písničky a pořady pro děti online. Prosíme, pouštějte je dětem co nejčastěji, velmi jim to pomůže při osvojování českého jazyka a usnadní nástup do české základní školy.

Děkujeme.

S pozdravem

Učitelé z mateřské školy Čtyřlístek

Kính thưa các vị phụ huynh,

Chúng tôi muốn các vị giúp đỡ và hợp tác. Chúng tôi cố gắng sao cho các cháu học tốt tiếng Séc nhanh nhất. Chúng tôi cùng học và luôn ủng hộ các cháu. Tuy nhiên, trong lớp có nhiều học sinh khác cũng cần giúp đỡ, chính vì thế tiến độ chậm. Sẽ rất tốt, nếu như các phụ huynh ở nhà mở video hoặc audio những câu chuyện cổ tích Séc. Chúng tôi sẽ gửi đến đường link trực tuyến những truyện cổ tích, bài hát và chương trình cho các cháu. Rất mong các vị phụ huynh mở thường xuyên cho các cháu. Nó sẽ rất có ích tăng thêm kiến thức về tiếng Séc và khi vào học các trường tiểu học sẽ dễ dàng hơn.

Xin cảm ơn cùng lời chào trân trọng

Giáo viên từ trường mẫu giáo Čtyřlístek

Дорогие родители,

мы хотели бы попросить вас о помощи. Мы стараемся как можно скорее научить вашего ребенка говорить по-чешски, учимся вместе с ним и поддерживаем его. Но в классе много детей, которым мы тоже нужны, поэтому обучение идет медленно. Было бы очень полезно, если бы вы дома включали ребёнку чешские мультфильмы или сказки в аудиозаписи. Мы отправляем вам ссылки на чешские сказки, песни и детские передачи онлайн. Пожалуйста, включайте их детям как можно чаще, это очень поможет им в изучении чешского языка и облегчит им поступление в чешскую начальную школу.

Спасибо.

С Уважением

Воспитатели детского сада Čtyřlístek

Dear parents,

we would like to ask you for help. We make efforts so that your child learns Czech soon, we study with them and support them. However, there are a lot of children in the class who need our help as well, so it's going slowly. It would be very helpful if you could play Czech fairy tales to your child as video or audio at home. We are sending you internet links to Czech fairy tales, songs and children's programs online. Please play them to children as often as possible, it will help them a lot in learning the Czech language and will make it easier for them to start Czech primary school.

Thank you.

Best regards

Teachers from the Čtyřlístek kindergarten

PŘÍLOHA 2 / B

VIDEO:

Televize Děčko

<https://decko.ceskatelevize.cz/>

Děti kreslí písničky

<https://decko.ceskatelevize.cz/...cky>

Písničky pro děti a nejmenší

<https://www.youtube.com/watch?v=trzu6OoYU3U> & t=16 s

Ty Brdó!

(Pohádková soutěž o tom, jak funguje svět)

<https://decko.ceskatelevize.cz/...rdo>

Emilka

<https://decko.ceskatelevize.cz/...lka>

Prasátko Peppa

<https://decko.ceskatelevize.cz/...ppa>

Inspektor Fousek

<https://decko.ceskatelevize.cz/...ope>

Žofka a spol.

<https://decko.ceskatelevize.cz/...pol>

AUDIO:

Klasické české pohádky

<https://www.veselepohadky.cz/mluvene-pohadky/>

Rádio Junior

<https://junior.rozhlas.cz/>

ČEŠTINA PRO CIZINCE:

Aplikace Výukové kartičky

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pmqsoftware.game.children-cards.cz> & hl=cs & gl=US

Videokurz pro děti od Radima Ošmery

<https://www.radimosmera.cz/kurz-pro-deti/>

Včelka (vyberte: Předškolák)

[Čeština pro cizince - online procvičování \(vcelka.cz\)](https://www.vcelka.cz/)

Děti, kde trénovat češtinu?

<https://www.cicops.cz/cz/kurzy/91-e-learning/565-deti-kde-trenovat-cestinu>

Jednoduché dialogy (pro rodiče i pro děti)

[POSLECHY – Levou zadní učebnice češtiny jako druhého jazyka \(ceskylevouzadni.cz\)](https://www.ceskylevouzadni.cz/)

E-learning Češtiny do školy a Češtiny do práce

<https://www.kurzycestinyprocizince.cz/cs/e-learning.html>

Online kurz zdarma:

<https://www.cicops.cz/cz/kurzy/91-e-learning/564-npk-a0-a1-videokurz>

PŘÍLOHA 3 / A

Jazyková diagnostika dítěte s OMJ v předškolní třídě MŠ

Jméno a příjmení dítěte:	
Věk:	
Třída:	
Datum:	
Diagnostiku provedl/a:	
Celkový počet bodů:	

Poznámky k řečovému projevu dítěte s OMJ

Výslovnost:

Gramatika:

Další komentáře:

PŘÍLOHA 3 / B

Záznam hodnocení:

Způsob odpovědi nebo reakce dítěte	Počet bodů	Úroveň
Neodpovídá, nemluví, případně řekne „nevím“, ve smyslu „nerozumím“.	0	D
Rozumí správně otázce, porozumění ověří nonverbálně (ukáže, přikývne), odpovídá „jo, ano, ne“.	0,5	C
Odpovídá tak, že komunikační cíl je splněn, ale odpověď je velmi jednoduchá, s chybami v gramatice, slovosledu nebo neúplná, např. bez předložky.	1	B
Odpovídá správně jen s jednou drobnou chybou, např. v koncovce, kterou by rodilý mluvčí neudělal.	1,5	B
Odpovídá jako rodilý mluvčí. Může být i krátká či jednoslovná odpověď nebo odpověď v nespisovné či hovorové češtině.	2	A

jedno téma max. 10 bodů

celkem max. 100 bodů

Tato diagnostika byla vytvořena pro potřeby MŠ Čtyřlístek v rámci projektu Mosty ke školám II (InBáze, z. s.) na základě témat Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání (MŠMT, 2021). Jazyková úroveň (A, B, C, D) odpovídá úrovní navrženým v jazykové diagnostice pro nečtenáře od společnosti META dostupné na webu Inkluzivní škola.

Autor dokumentu: Petra Lacinová

PŘÍLOHA 3 / C

1. SEZNAMOVÁNÍ

Odpověď dítěte (poznámky):

Jak se jmenuješ?					
0	0,5	1	1,5	2	
Kolik je ti let?					
0	0,5	1	1,5	2	
Do jaké chodíš třídy?					
0	0,5	1	1,5	2	
Jak se máš?					
0	0,5	1	1,5	2	
Odkud jsi?					
0	0,5	1	1,5	2	

2. TŘÍDA

Odpověď dítěte (poznámky):

Co je to? (stůl, židle, skříň, koberec)					
0	0,5	1	1,5	2	
Jakou to má barvu?					
0	0,5	1	1,5	2	
Co je nahoře? Co je dole? (světlo, koberec...)					
0	0,5	1	1,5	2	
Máš bačkory?					
0	0,5	1	1,5	2	
Jakou mají barvu?					
0	0,5	1	1,5	2	

3. MATEŘSKÁ ŠKOLA

Odpověď dítěte (poznámky):

Kde máš boty a bundu? (v šatně)					
0	0,5	1	1,5	2	
Kde si hrajete? (venku, na zahradě, na hřišti)					
0	0,5	1	1,5	2	
Kde cvičíte? (v tělocvičně)					
0	0,5	1	1,5	2	
Kdo ve školce vaří oběd? (paní kuchařka)					
0	0,5	1	1,5	2	
Co děláš ve školce?					
0	0,5	1	1,5	2	

4. RODINA

Odpověď dítěte (poznámky):

Jak se jmenuje maminka? Jakou dělá práci?					
0	0,5	1	1,5	2	
Jak se jmenuje tatínek? Jakou dělá práci?					
0	0,5	1	1,5	2	
Máš bratra? Jak se jmenuje?					
0	0,5	1	1,5	2	
Máš sestru? Jak se jmenuje?					
0	0,5	1	1,5	2	
Jak vypadá...? (maminka, tatínek...)					
0	0,5	1	1,5	2	

5. CO RÁD/A DĚLÁM

Odpověď dítěte (poznámky):

Co dělají děti na zahradě? (obr.)					
0	0,5	1	1,5	2	
Co ty rád/a děláš na zahradě? (hraju si, houpu)					
0	0,5	1	1,5	2	
Co tě baví dělat ve školce? (malovat, hrát si)					
0	0,5	1	1,5	2	
Co dělá ten kluk? (obr. - plave, jde, maluje)					
0	0,5	1	1,5	2	
Co dělá ta holka? (obr. - tancuje, zpívá, spí)					
0	0,5	1	1,5	2	

PŘÍLOHA 3 / D

6. ČAS

Odpověď dítěte (poznámky):

Co jsi dělal/a včera, o víkendu? (minulý čas)				
0	0,5	1	1,5	2
Co jsi dělal/a dneska ráno? (minulý čas)				
0	0,5	1	1,5	2
Co budeš dělat dnes odpoledne? (budoucí čas)				
0	0,5	1	1,5	2
Jaké je to roční období? Co je to? (obr.)				
0	0,5	1	1,5	2
Jaká je to část dne? Co je to? (obr.)				
0	0,5	1	1,5	2

7. STRAVOVÁNÍ

Odpověď dítěte (poznámky):

Máš žízeň? Máš hlad?				
0	0,5	1	1,5	2
Co je to? (obr. - chléb, maso...)				
0	0,5	1	1,5	2
Co je to? (obr. ovoce a zeleniny)				
0	0,5	1	1,5	2
Jaké znáš pití? Co máš rád/a k pití? (obr.)				
0	0,5	1	1,5	2
Co ti chutná? Co ti nechutná? (obr.)				
0	0,5	1	1,5	2

8. LIDSKÉ TĚLO A OBLEČENÍ

Odpověď dítěte (poznámky):

Co máš dneska na sobě?				
0	0,5	1	1,5	2
Co je to? (hlava, ruka, krk, noha, nos...)				
0	0,5	1	1,5	2
Bolí tě něco?				
0	0,5	1	1,5	2
Jak vypadá ten pán? (obr. - tlustý, starý)				
0	0,5	1	1,5	2
Jaká je ta holka? (obr. - veselá, smutná, mladá)				
0	0,5	1	1,5	2

9. MÍSTO, KDE ŽIJU

Odpověď dítěte (poznámky):

Co je to? (nábytek - gauč, umyvadlo, postel)				
0	0,5	1	1,5	2
Co je to? (místnost v bytě)				
0	0,5	1	1,5	2
Co je to? (dopravní prostředek)				
0	0,5	1	1,5	2
Co je to? (část města: chodník, semafor...)				
0	0,5	1	1,5	2
Kde bydlíš? (V jakém patře?)				
0	0,5	1	1,5	2

10. PŘÍRODA

Odpověď dítěte (poznámky):

Co je to? (obr. - krajina: hora, les, řeka)				
0	0,5	1	1,5	2
Kde žije ryba? (v řece, v rybníku, ve vodě...)				
0	0,5	1	1,5	2
Co roste v lese? Kdo žije v lese?				
0	0,5	1	1,5	2
Jak vypadá slon? (Má 4 nohy, ocas, kly, chobot.)				
0	0,5	1	1,5	2
Jak vypadá ta kytky? (Má zelené listy, květ...)				
0	0,5	1	1,5	2

PŘÍLOHA 4 / A

Obrazová příloha

k jazykové diagnostice dítěte s OMJ v předškolní třídě MŠ

Ilustrace zahrady a školky: Vojtěch Šeda.

Zdroj: <https://www.inkluzivniskola.cz/jazykova-diagnostika-pro-deti-v-mate-ske-skole-nectenare>

Ostatní ilustrace a piktogramy: Sergio Palao.

Zdroj: ARASAAC (<http://www.arasaac.org>). License: CC (BY-NC-SA). Owner: Government of Aragon (Spain)

3. MATEŘSKÁ ŠKOLA: Kde si hrajete? Co děláš ve školce?

PŘÍLOHA 4 / B

5. CO RÁD/A DĚLÁM: Co dělají děti? Co ty rád/a děláš na zahradě?
Co dělá ten kluk? Co dělá ta holka?

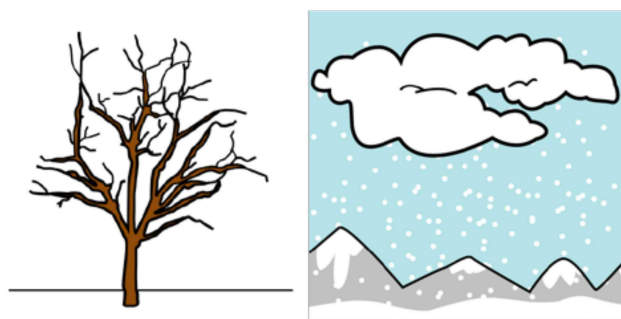
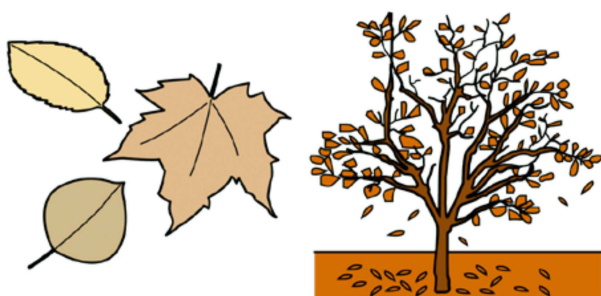
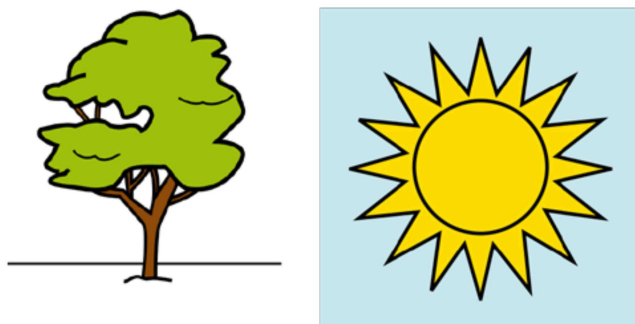
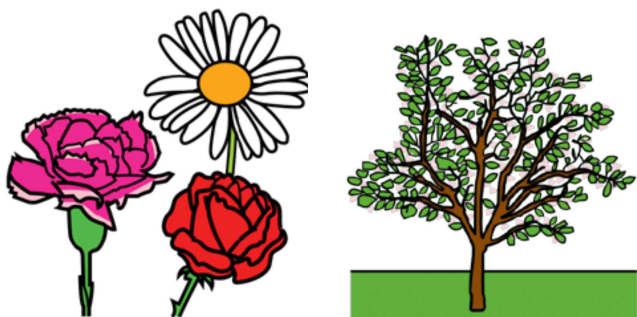

5. CO RÁD/A DĚLÁM: Co dělá ten kluk? Co dělá ta holka? Co rád/a děláš?
Co tě baví dělat ve školce?

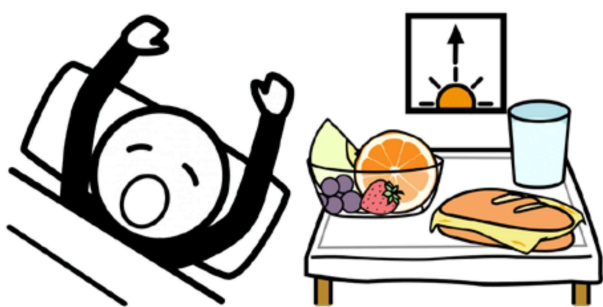

PŘÍLOHA 4 / C

6. ČAS: Jaké je to roční období?

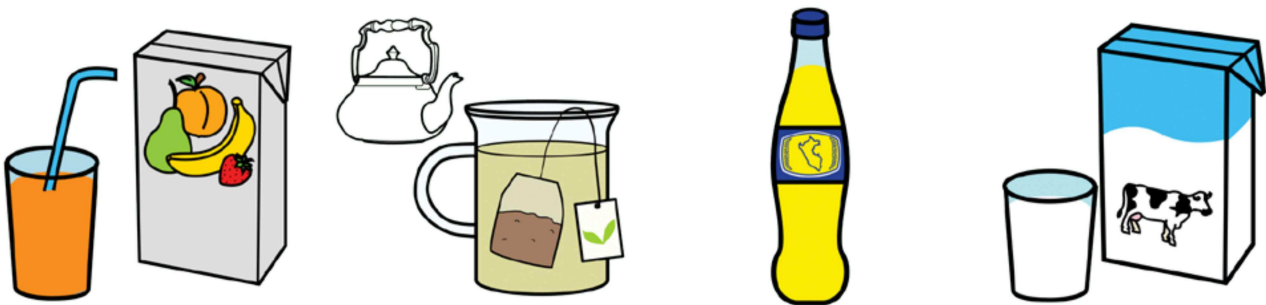

6. ČAS: Jaká je to část dne?

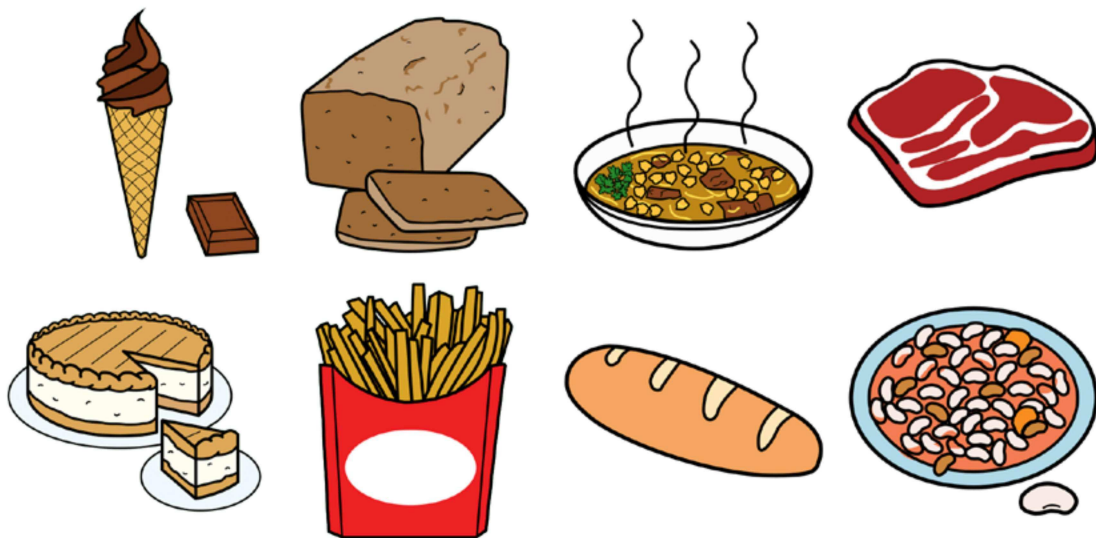

PŘÍLOHA 4 / D

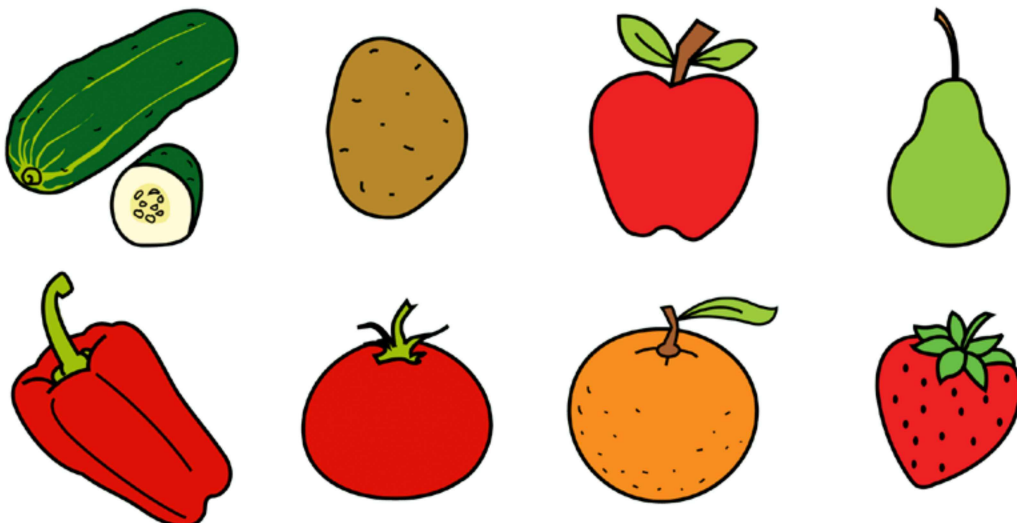
7. STRAVOVÁNÍ – PITÍ: Co je to? Co máš rád/a k pití?

7. STRAVOVÁNÍ – JÍDLO: Co je to? Co ti chutná? Co ti nechutná?

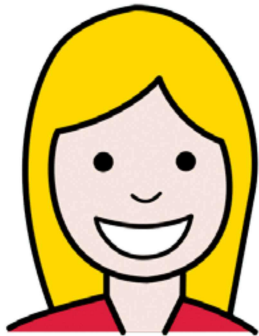
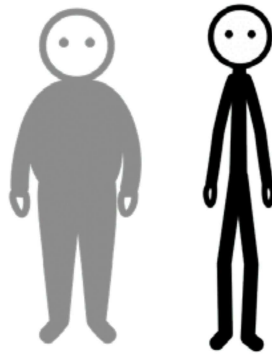
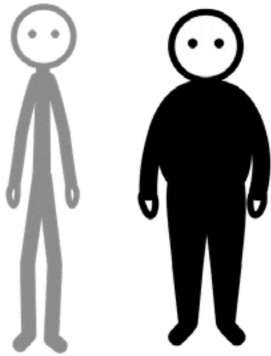

7. STRAVOVÁNÍ – OVOCE A ZELENINA: Co je to?

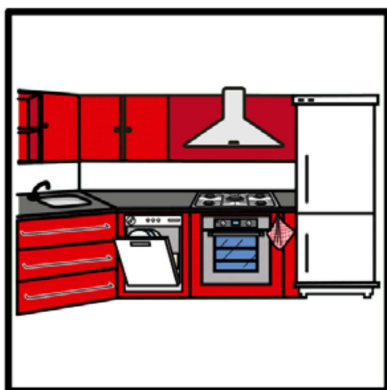
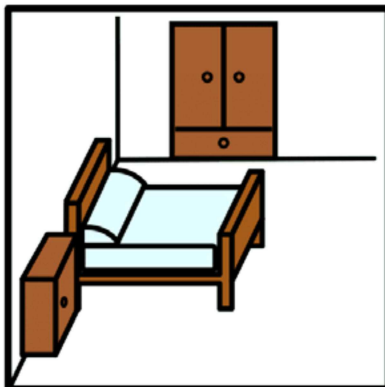
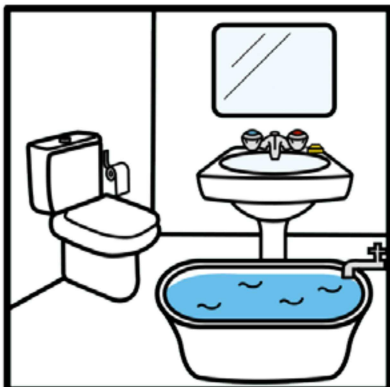
PŘÍLOHA 4 / E

8. LIDSKÉ TĚLO: Jak vypadá ten člověk? Jaký je ten pán? Jaká je ta paní?
Jaká je ta holka?

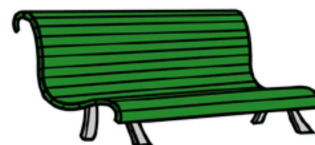
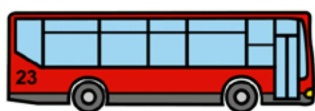

PŘÍLOHA 4 / F

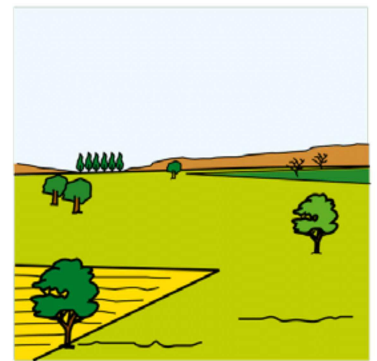
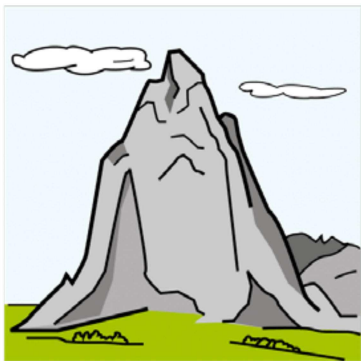
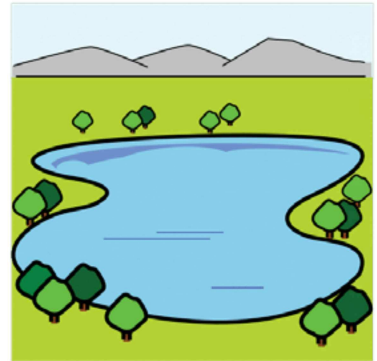
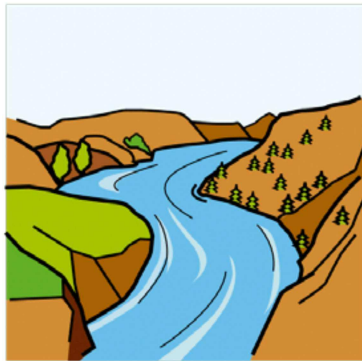
9. MÍSTO, KDE ŽIJU: Co je to? Jak se jmenuje ta místnost / ten pokoj?

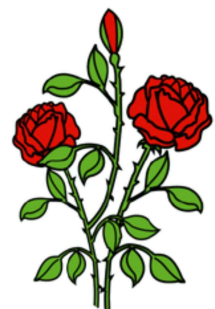
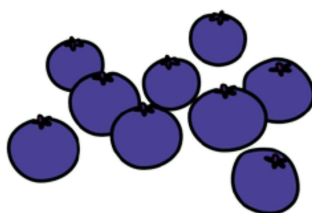
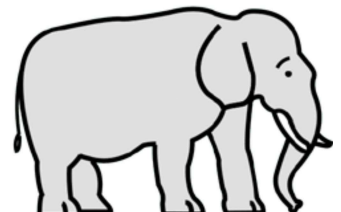
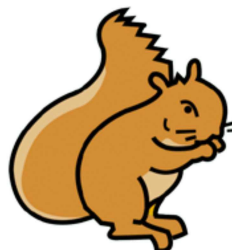
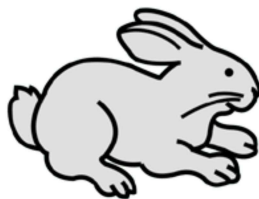
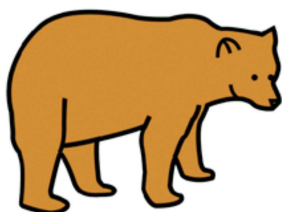
9. MÍSTO, KDE ŽIJU: Co je to? Kde je to?

10. PŘÍRODA: Co je to? Kde žije ryba? Kde žije medvěd?

10. PŘÍRODA: Co je to? Jak vypadá slon? Jak vypadá ta kytka?

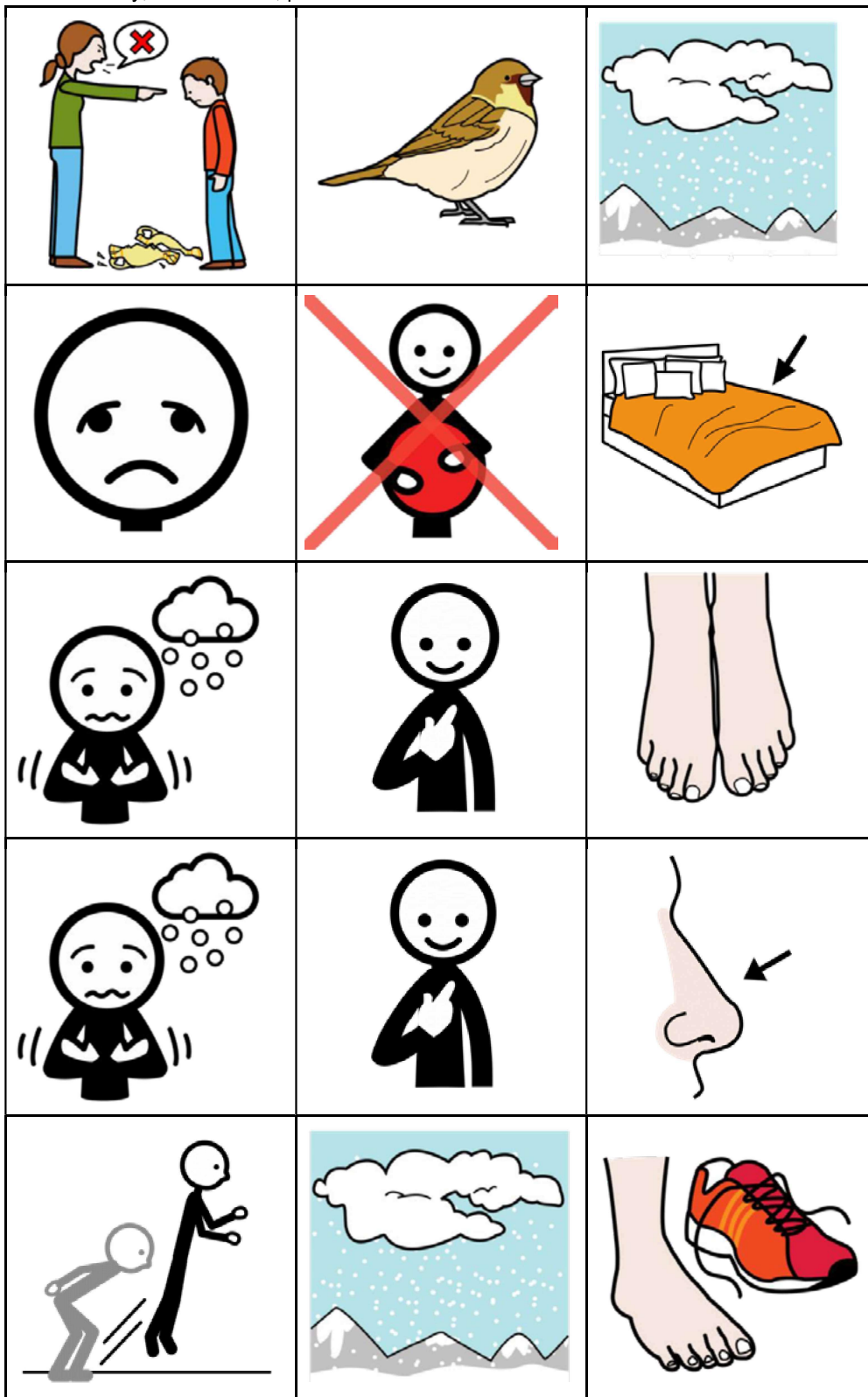

PŘÍLOHA 5 / A

Materiály pro jazykovou podporu dětí s OMJ Písničky v obrázcích

Huboval vrabčák na zimu: „Škoda, že nemám peřinu!
Studí mě nohy, zebe mě nos, protože skáču i v zimě bos.“

Studí mě nohy, zebe mě nos, protože skáču i v zimě bos.”

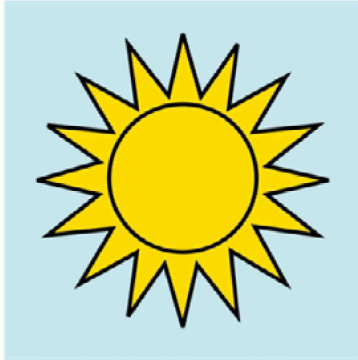
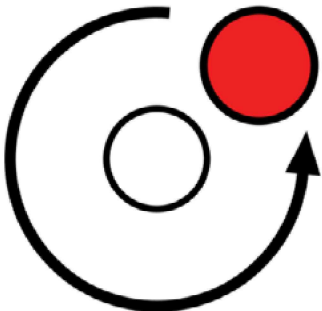
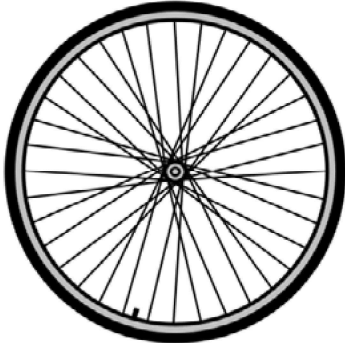

PŘÍLOHA 5 / B

Na jaře

Na jaře, na jaře čáp jede v kočáře.
Hej hopy, hej hopy, hej hopy hop.
Čáp veze sluníčko, točí se kolečko.
Hej hopy, hej hopy, hej hop.

PŘÍLOHA 5 / C

Proč?

Proč kopřiva pálí?

Proč se lenoch válí?

Proč? Proč? Proč?

Pro slepičí kvoč.

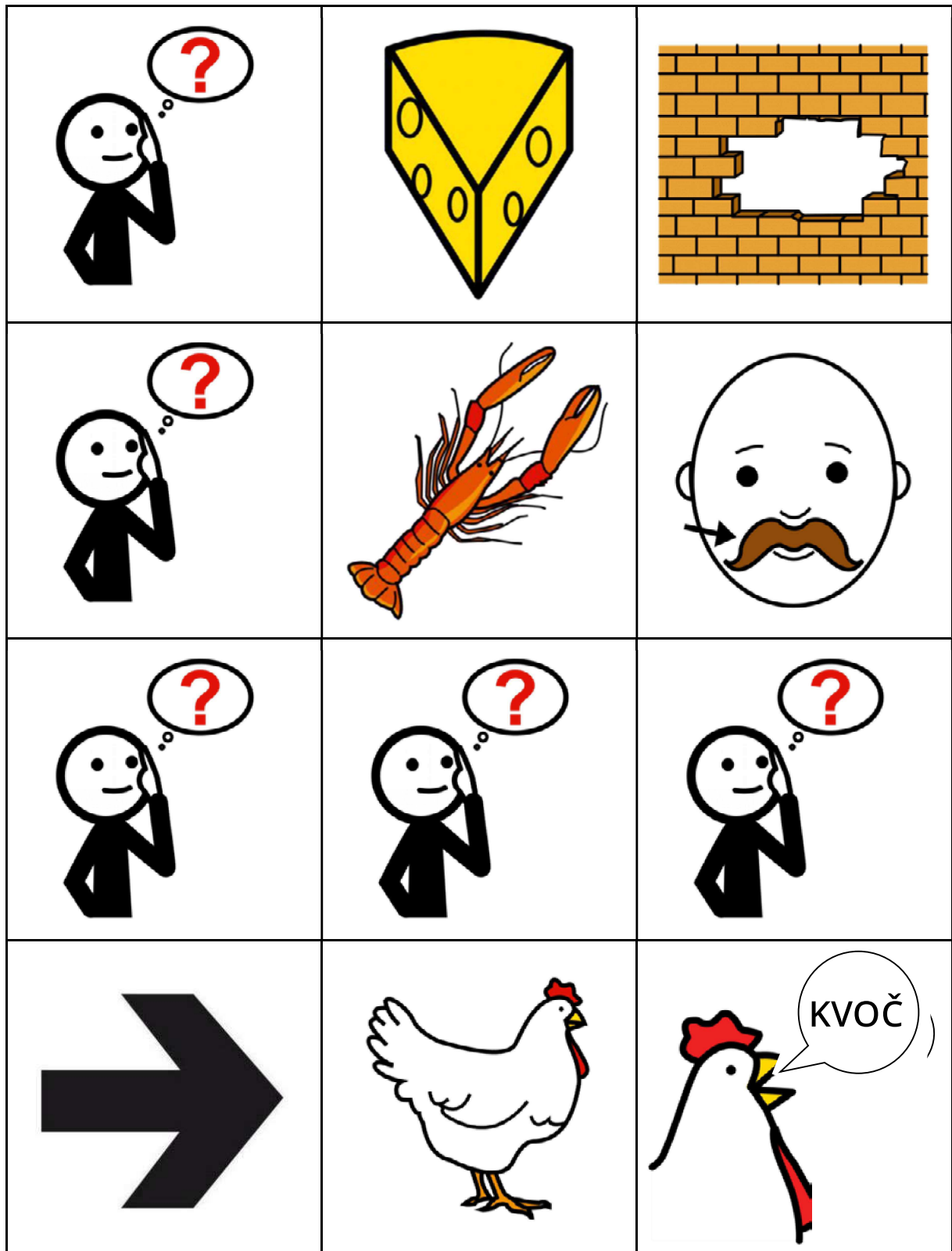
PŘÍLOHA 5 / D

Proč jsou v sýru díry?

Proč mají raci kníry?

Proč? Proč? Proč?

Pro slepičí kvoč.

PŘÍLOHA 5 / E

Proč má zebra proužky?

Proč má škola zkoušky?

Proč? Proč? Proč?

Pro slepičí kvoč.

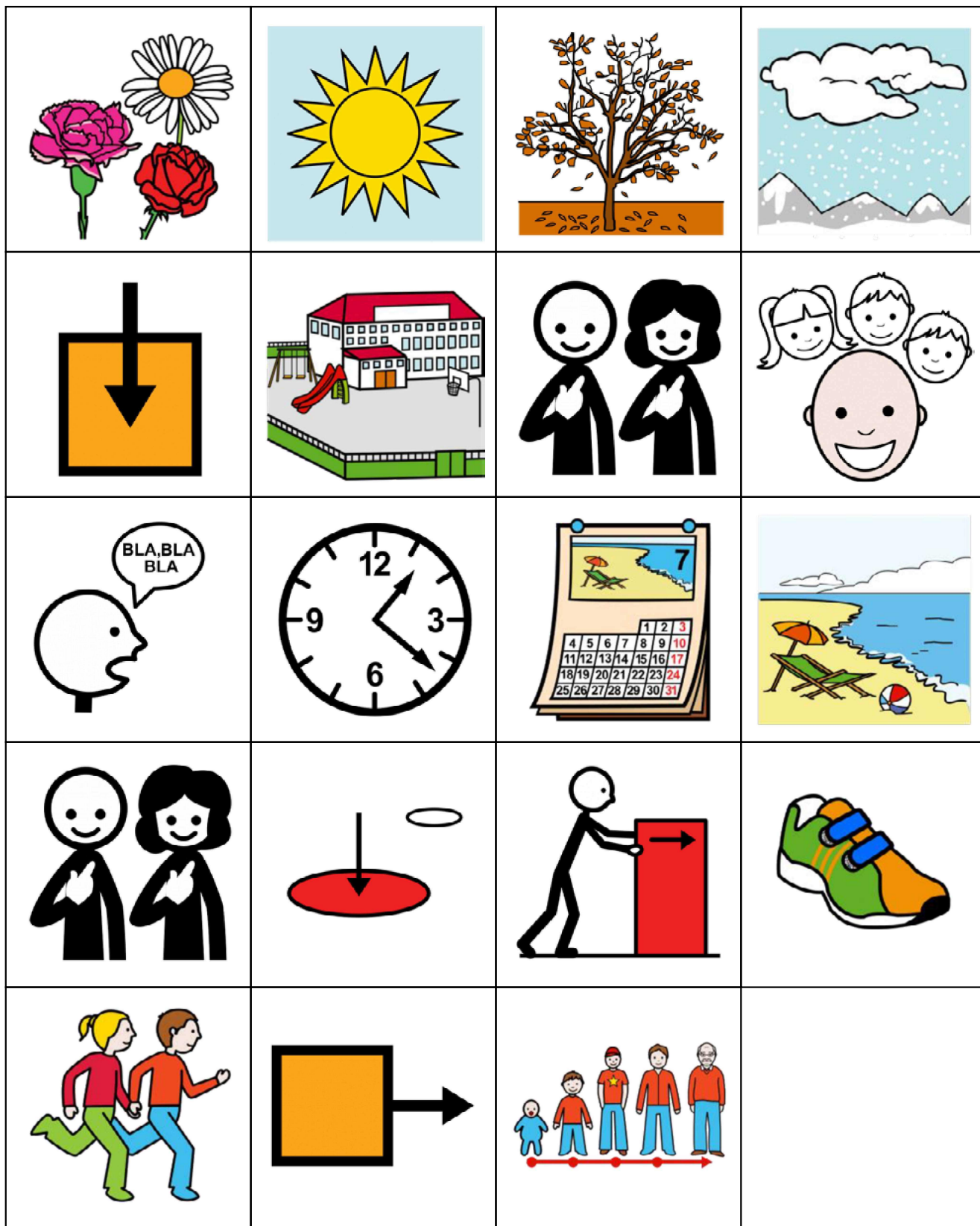
PŘÍLOHA 5 / F

Prázdniny

Jaro, léto, podzim, zima, ve školce nám bylo prima.

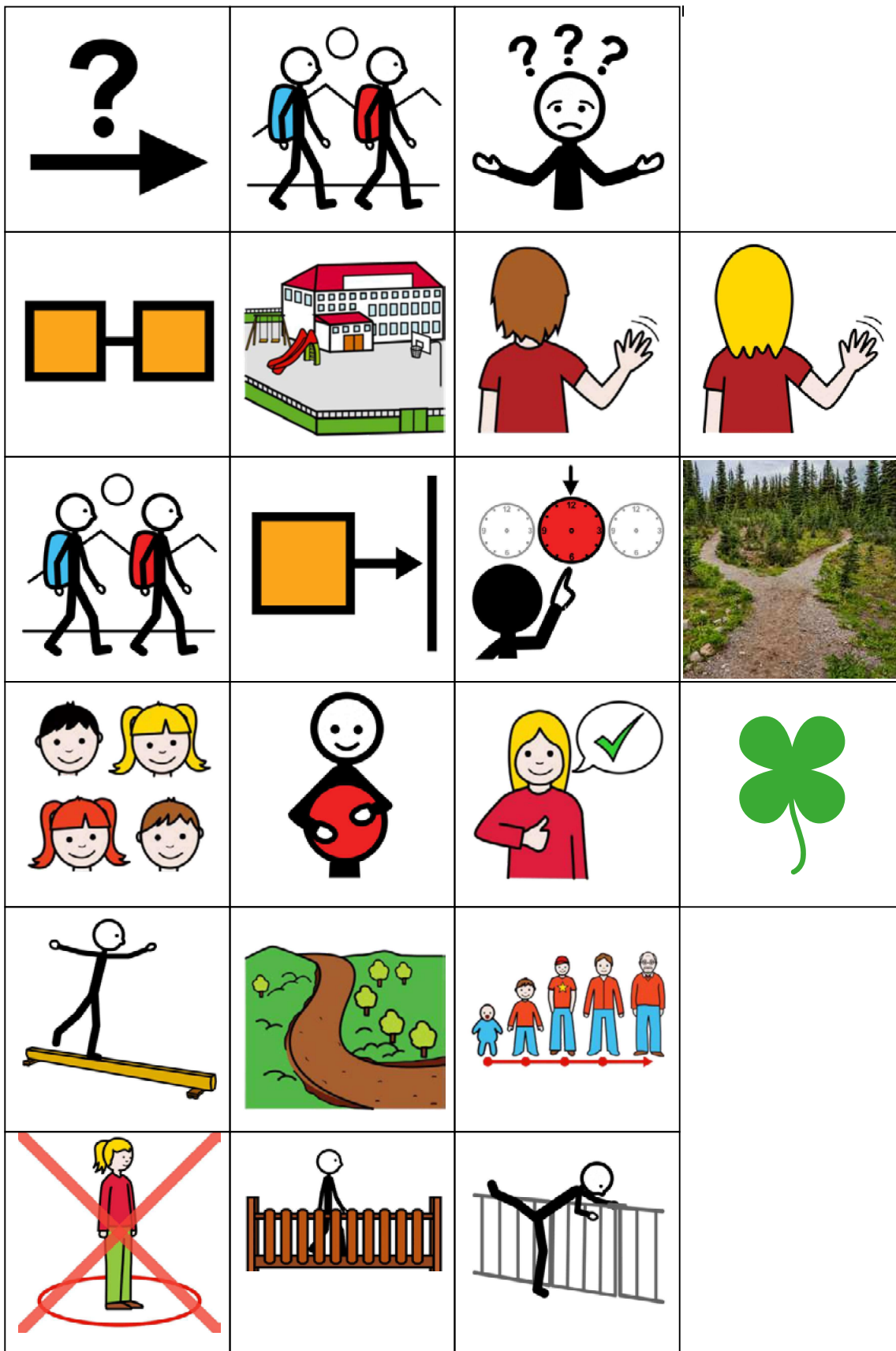
Povídaly hodiny: „Brzy budou prázdniny!“

Nás už tady tlačí boda, pospícháme do života.

PŘÍLOHA 5 / G

Kam dojdeme? Nevíme. Se školkou se loučíme.
Došli jsme teď na rozcestí, budeme mít jistě štěstí
na té cestě životem. Nezůstanem za plotem!

PŘÍLOHA 6 / A

Materiály pro jazykovou podporu dětí s OMJ

Obrázkové slovníčky

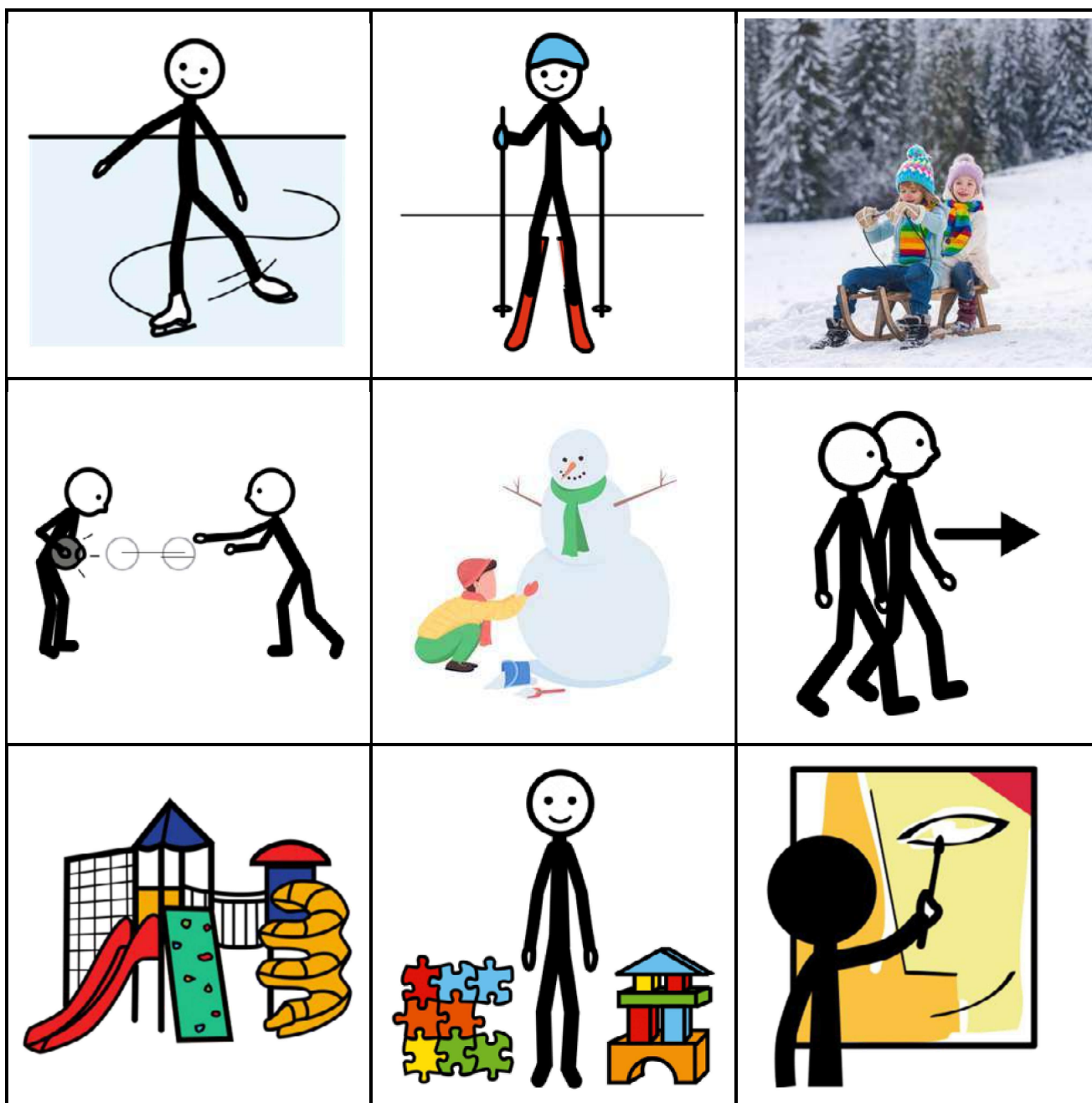
Aktivity v zimě

Slovesa: bruslit, lyžovat, sáňkovat, koulovat se, stavět sněhuláka, jít na procházku, hrát si venku (na hřišti), hrát si uvnitř, malovat

Co děláme v zimě?

Co dělá? Co dělají?

Co rád/a děláš v zimě?

PŘÍLOHA 6 / B

Aktivity venku

Podstatná jména: Co je to? To je... skluzavka, trampolína, houpačka, kočárek, kolo, koloběžka, tříkolka, míč, voda, batoh, stan, oheň.

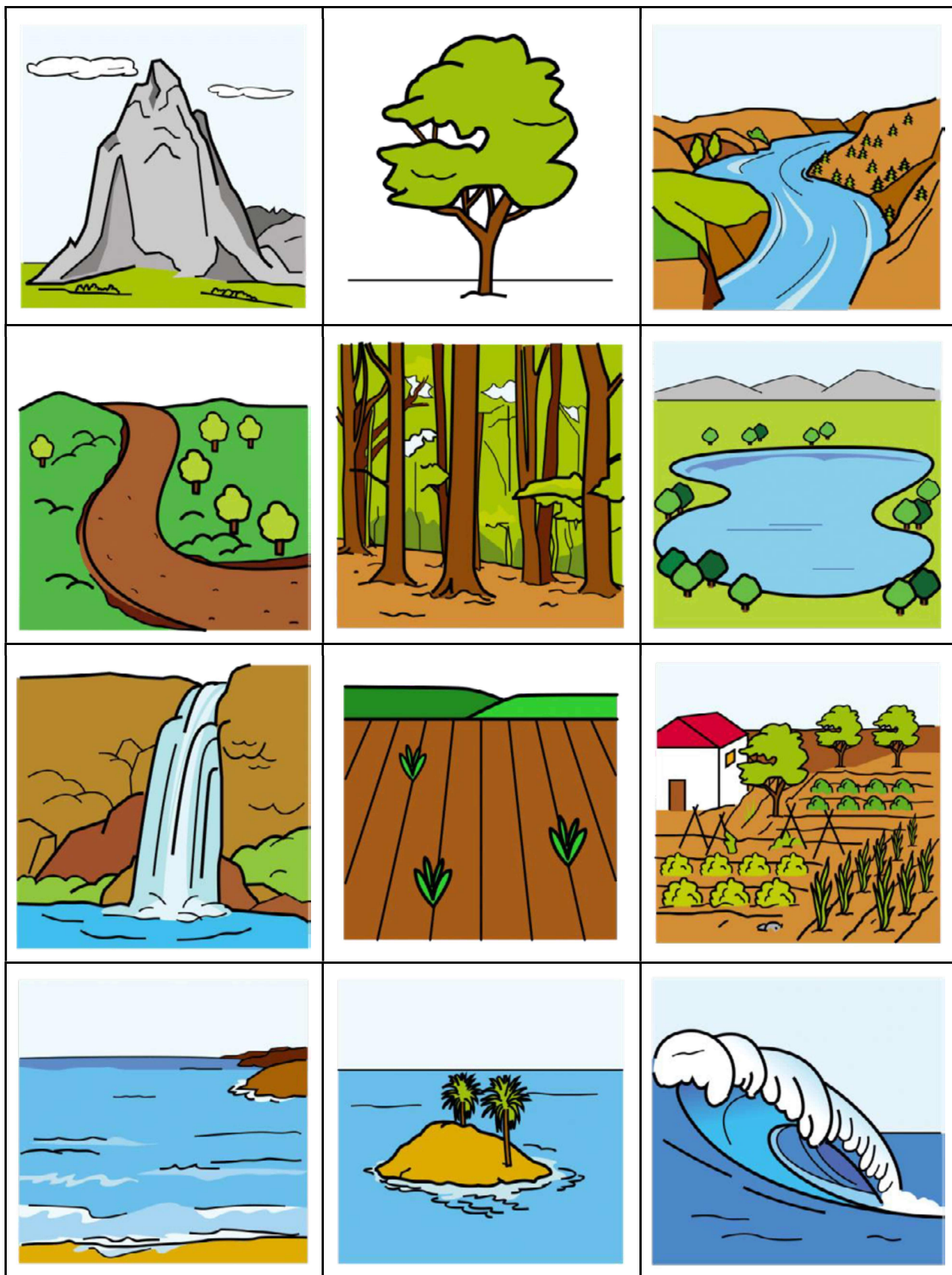
Slovesa: Co dělá? Klouže se / jede na skluzavce, skáče na trampolíně, houpe se na houpačce, veze kočárek, jede na kole, jede na koloběžce, jede na tříkolce, hraje si s míčem, koupe se, jde na výlet, staví stan, sedí u ohně, kempuje. (Co děláš ty? Co budeš dělat?)

PŘÍLOHA 6 / C

Příroda

Slovní zásoba: Co je to? To je... hora, strom, řeka, cesta, les, rybník, vodopád, pole, zahrada, moře, ostrov, vlna.

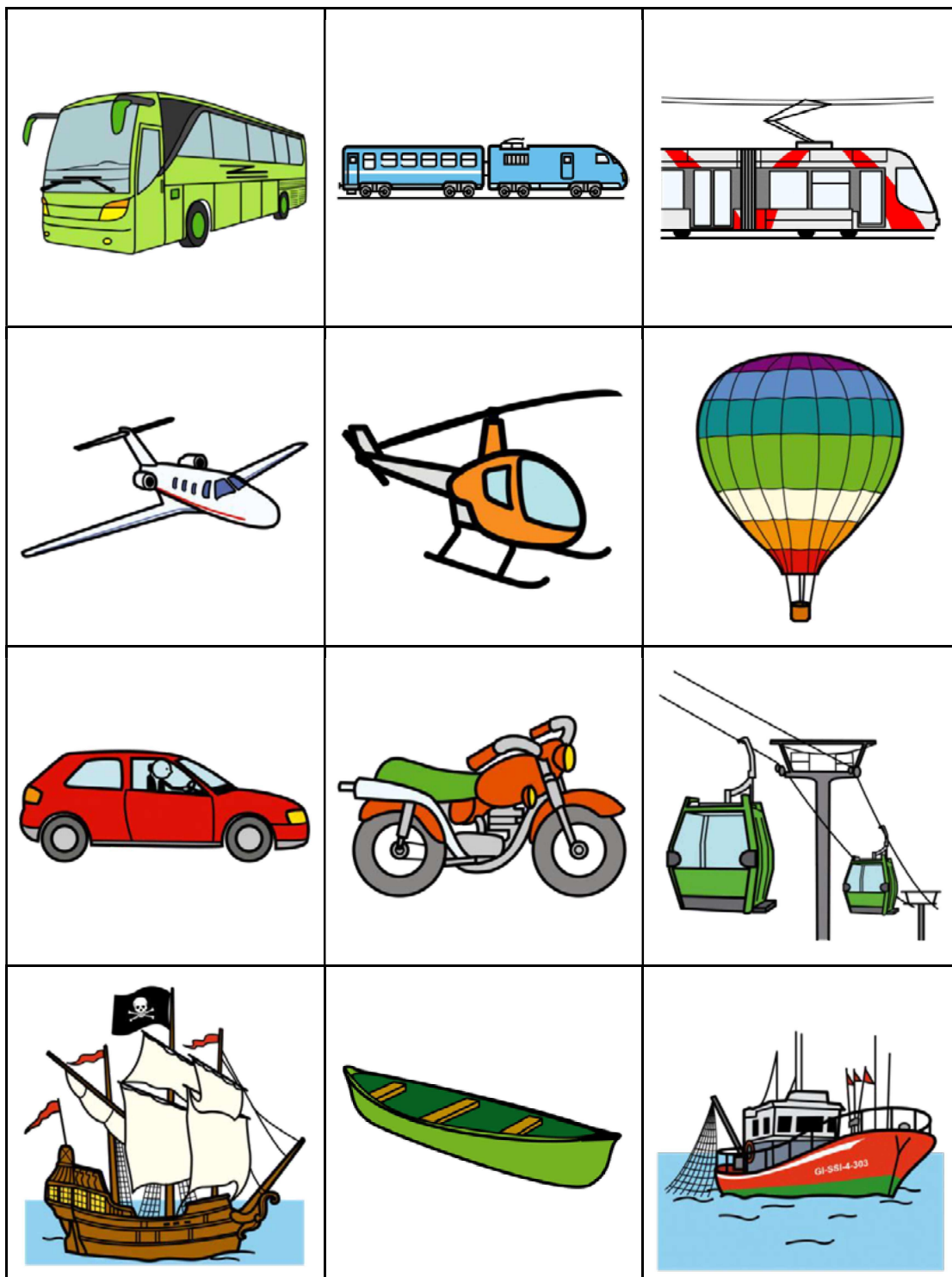

PŘÍLOHA 6 / D

Dopravní prostředky - cestování

Podstatná jména: Co je to? To je... autobus, vlak, tramvaj, letadlo, vrtulník, lanovka, auto, motorka, plachetnice, pirátská loď, kánoe (malá loďka), rybářská loď.

Fráze: Jak jedeš? Jak cestuješ? Jedu... autobusem, vlakem, tramvají, lanovkou, autem, na motorce. Letím... letadlem, vrtulníkem, balónem. Pluju na plachetnici, na kánoi, na lodi.

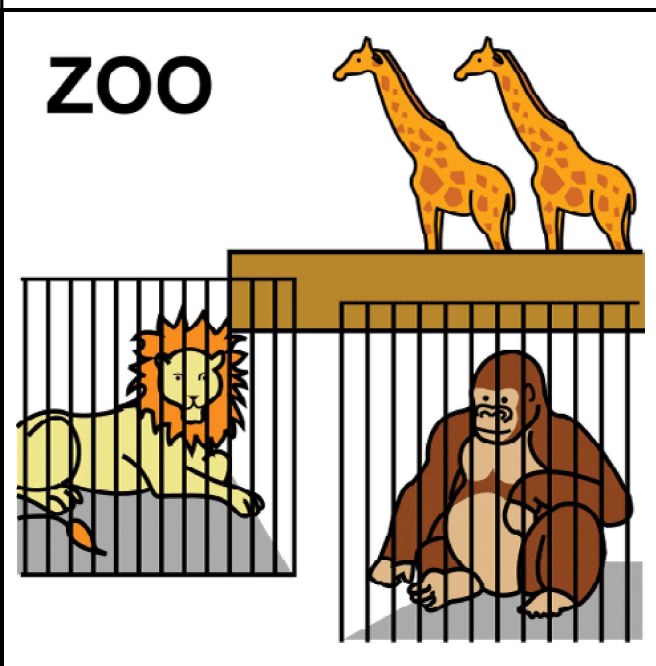
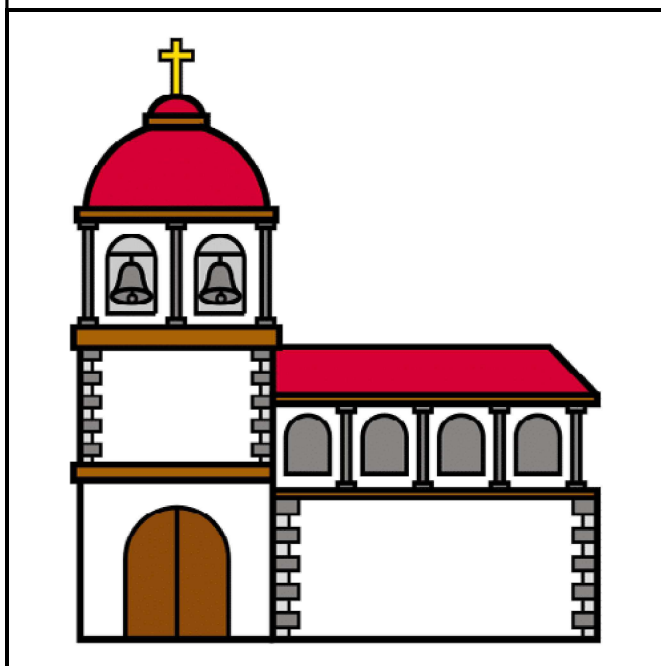
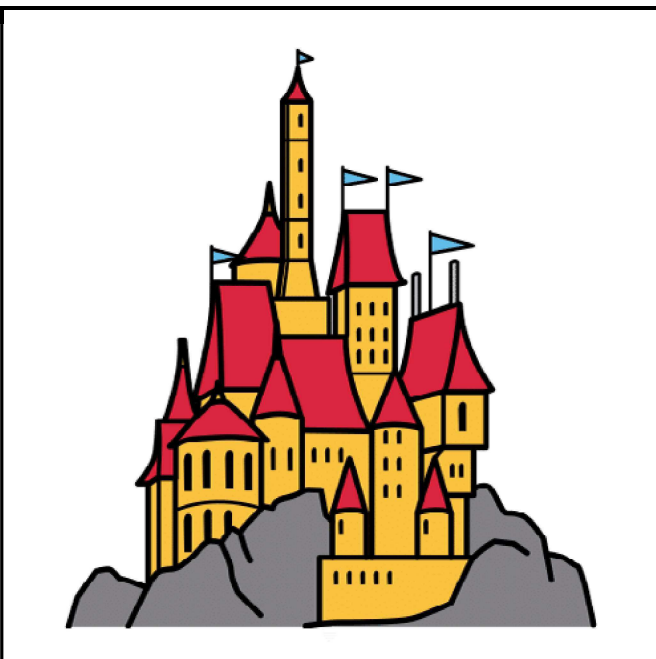
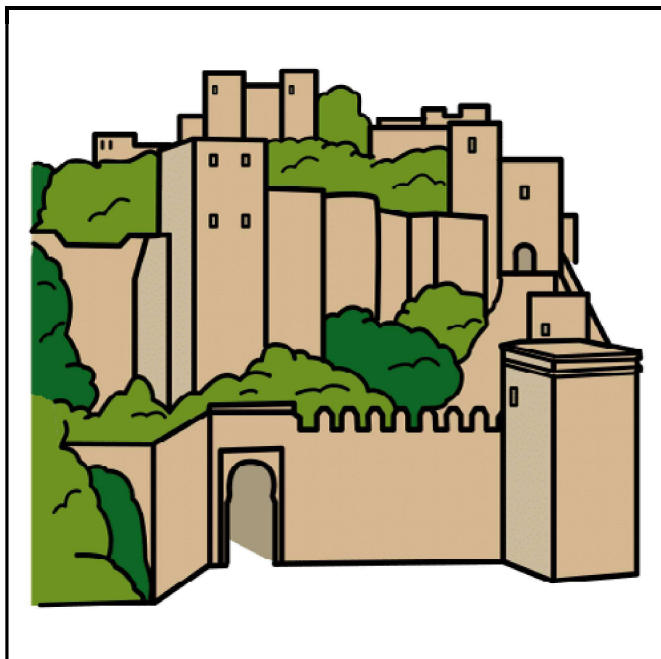

Výlety v České republice

PŘÍLOHA 6 / E

Výlety v České republice

Slovní zásoba: hrad, zámek, kostel, zoo

PŘÍLOHA 6 / F

Čarodějnice

Slovní zásoba: čarodějnice, koště, letět / letí (čarodějnice letí na koštěti), oheň (děláme oheň), pálit (pálíme čarodějnice), klobouk, čarovat / kouzlit, kouzelná hůlka, pavouk

TIP: Jak vypadá čarodějnice?

Popisujeme čarodějnici na obrázku nebo výtvarné výrobky dětí. Např.: Má velký křivý nos. Má šedé vlasy. Má velký klobouk. Je stará a ošklivá. Má červené boty.

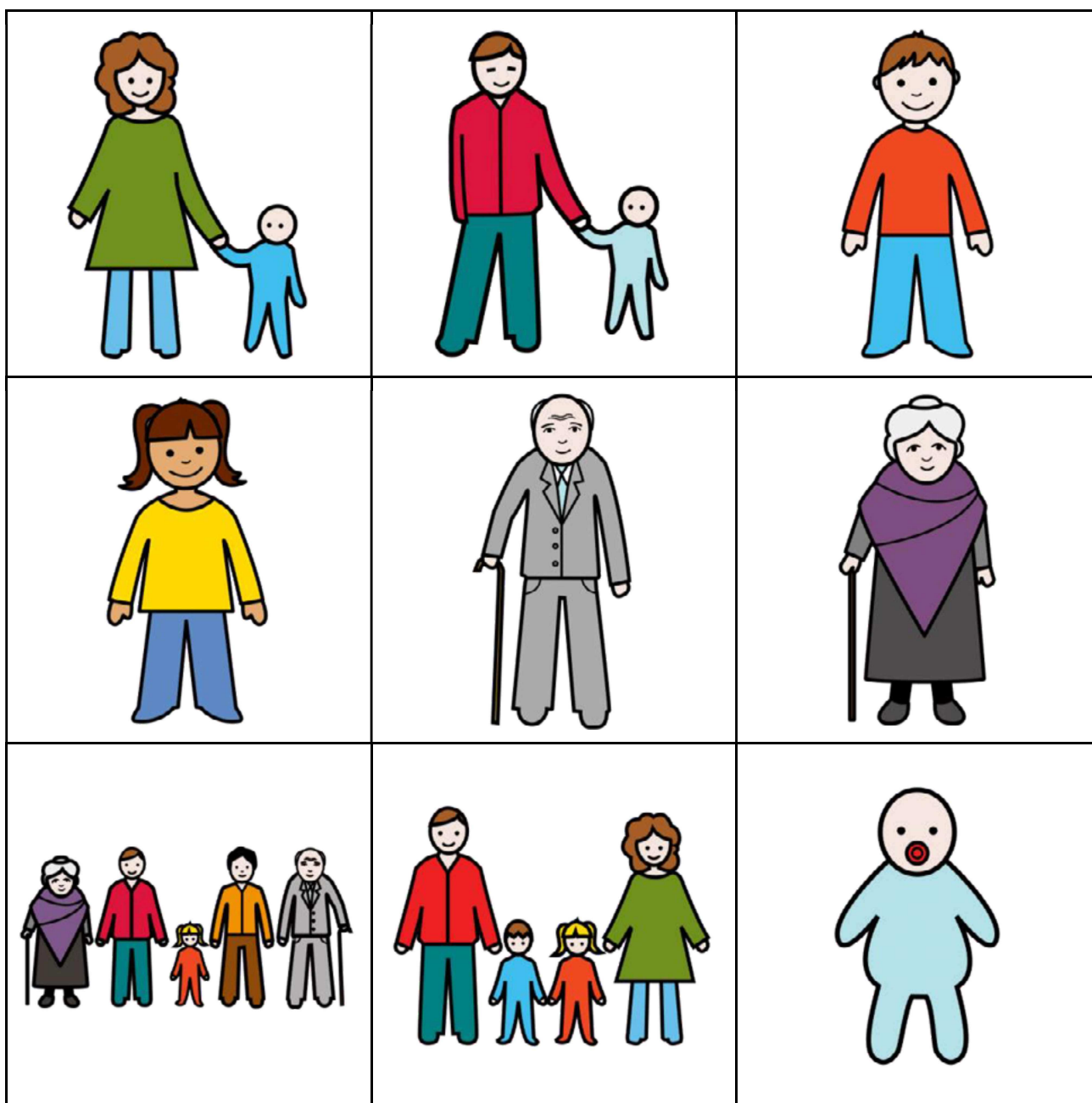

PŘÍLOHA 6 / G

RODINA

Slovní zásoba:

maminka (máma), tatínek (táta), kluk (bratr), holka (sestra), dědeček (děda), babička, rodina, děti (kluk a holka), jedno dítě, miminko

TIP: Pohádka O veliké řepě

PŘÍLOHA 6 / H

Maminka má svátek.
Dáme mamince dárek.

Jaký dárek dáme mamince? Co dáme mamince?
Dáme mamince kytku (kytičku), obrázek, přání (přáníčko)...

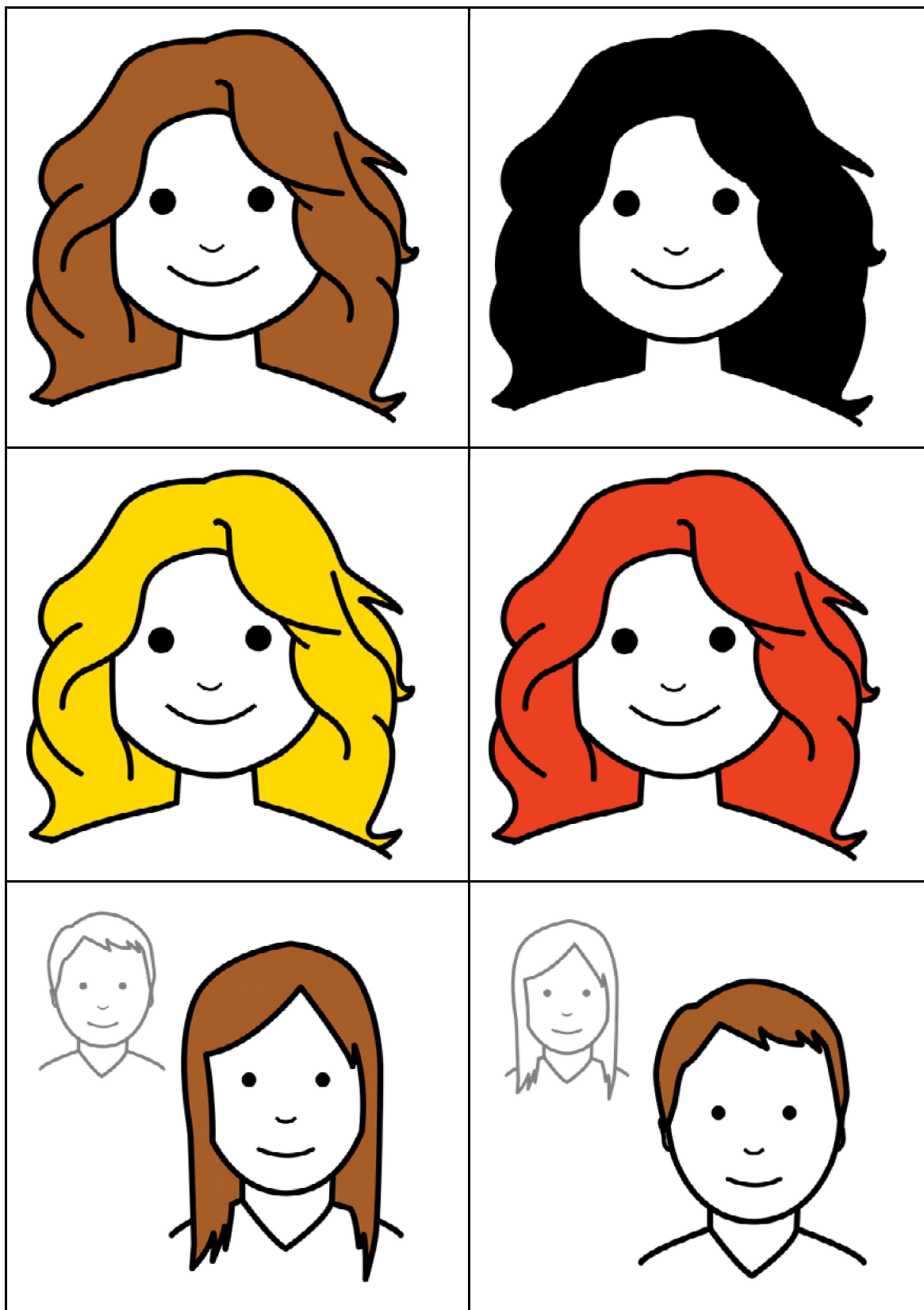
PŘÍLOHA 6 / CH

Jak vypadá maminka?

Maminka má hnědé / černé / blondaté / zrzavé vlasy.

Maminka má krátké / dlouhé vlasy.

(Já mám krátké hnědé vlasy. Já mám dlouhé černé vlasy.)

PŘÍLOHA 6 / I

Jak vypadá maminka?

Maminka má červené / zelené / žluté / modré... šaty / boty / punčocháče / tričko.

Maminka má černý / modrý / hnědý... pásek.

Maminka má růžovou / fialovou / modrou... čelenku.

Popis různě vybarvených obrázků.

PŘÍLOHA 7

Materiály pro jazykovou podporu dětí s OMJ

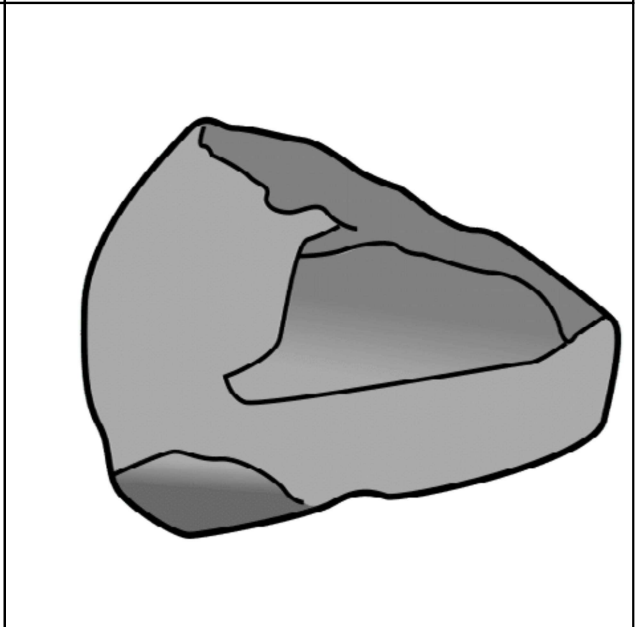
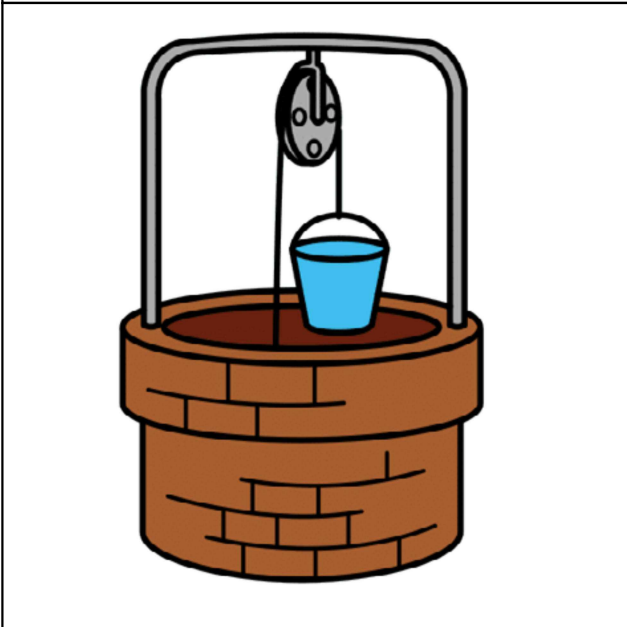
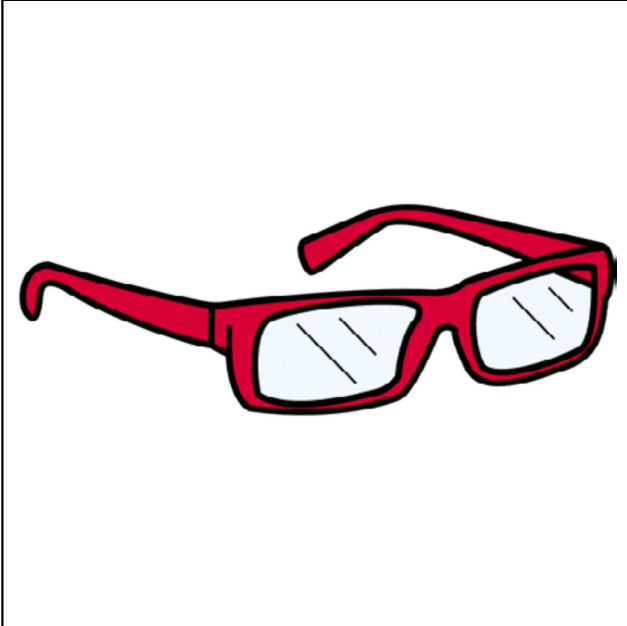
Desková hra (slovesa)

Co děláš? - Kloužu se / jedu na skluzavce, jdu na výlet, jedu na koloběžce, houpu se, skáču na trampolíně, házím / hraju si s míčem, stavím stan, sedím u ohně, koupu se, jedu na kole.

START				
				
				
				
				
				
CÍL				

Materiály k ukázkové lekci na téma Červená Karkulka

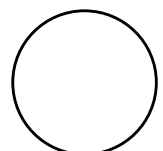
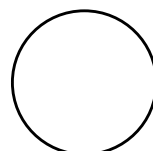
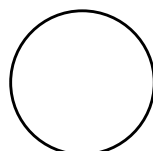
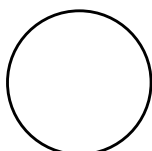
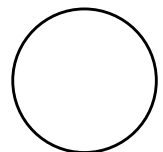
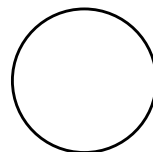
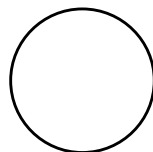
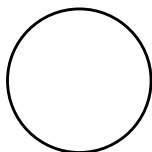
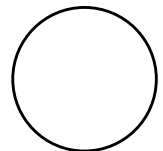
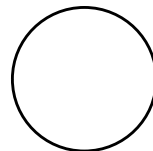
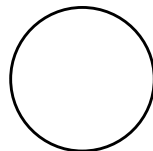
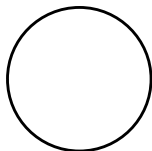
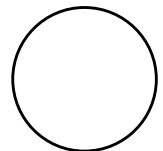
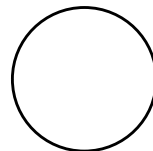
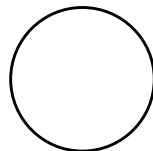
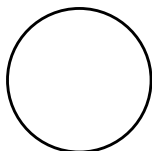
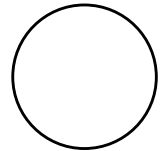
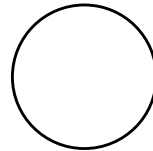
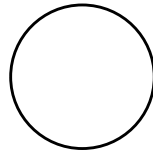
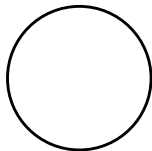
PŘÍLOHA 8 / C

Pracovní list pro předškolní třídu

O ČERVENÉ KARKULCE

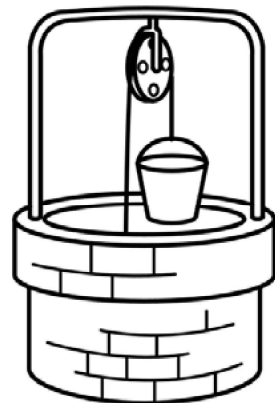
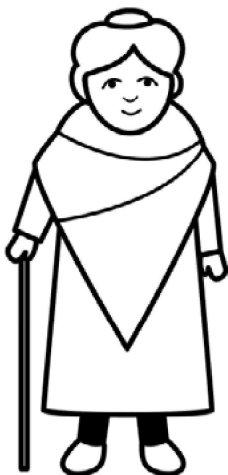
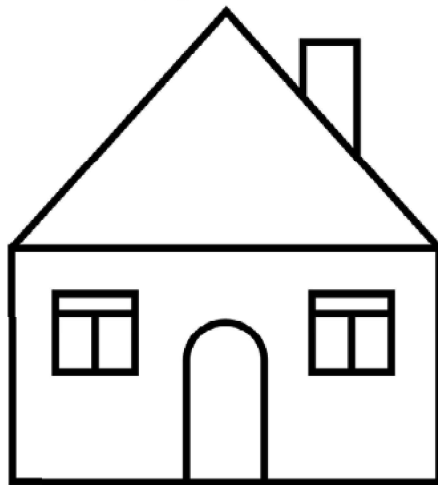
1. Kolik má slovo slabik? Tleskej a potom vybarvi počet koleček.

VLK, KOŠÍK, BABIČKA, BRÝLE, LES

PŘÍLOHA 8 / D

Vybarvi obrázky a vyprávěj pohádku O Červené Karkulce.

PŘÍLOHA 9

Odkazy na materiály pro jazykovou podporu a přípravu dětí s OMJ

MATERIÁLY PRO VÝUKU ČDJ

Pracovní listy pro nečtenáře od společnosti META

<https://inkluzivniskola.cz/cdj-pracovni-listy-pro-nectenare>

Nečtu, nepíšu, učím se česky

<https://inkluzivniskola.cz/pracovni-sesit-nectu-nepisu-ucim-se-cesky>

Videokurz pro děti, pracovní listy a materiály do výuky

<https://www.radimosmera.cz/kurz-pro-deti/>

Deskové hry pro výuku nečtenářů

<https://www.cicops.cz/cz/dalsi-vzdelavani/224-materialy-ke-stazeni>

1, 2, 3, 4, 5 s Fidem umím česky hned

<https://inkluzivniskola.cz/1-2-3-4-5-s-fidem-umim-cesky-hned>

KOMUNIKAČNÍ KARTY

<https://inkluzivniskola.cz/komunikacni-karty/komunikacni-karty>

<https://arasaac.org/pictograms/search/wash>

DOPORUČENÉ OBRÁZKOVÉ KNIHY K POVÍDÁNÍ

Můj první slovník českého jazyka od nakladatelství Fraus

<https://www.knihydobrovsky.cz/kniha/fraus-muj-prvni-slovník-ceskeho-jazyka-cd-rom-23446>

Jaro, Léto, Podzim, Zima od nakladatelství Paseka

<https://www.paseka.cz/pro-deti-a-mladez/jaro-leto-podzim-zima/kategorie-34/>

Pohádky k povídání od nakladatelství Rubico

<https://www.luxor.cz/product/pohadky-k-povidani-zbo000159634?gclid=C-j0KQCQjwhqaVBhCxARIsAHK1tiP7HW43ujKnHzqVNNBIRs2zchjCUHzi-uE U-h8 3FqyVhy1M 5KP EaAq2kEALw wcB>

Pohádky - soubor karet pro vyprávění klasických českých pohádek

https://www.luxor.cz/product/pohadky-soubor-karet-pro-vypraveni-tradicnich-ceskych-pohadek-zbo000339273?recommender_box_placement=productpage_similar & recommender_box=quarticon

ONLINE NÁSTROJE

Aplikace Výukové kartičky - vhodná pro nečtenáře

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pmqsoftware.game.childrencards.cz & hl=cs & gl=US>

ZDROJE OBRÁZKŮ V PŘÍLOHÁCH

Autor piktogramů: Sergio Palao

The pictographic symbols used are the property of the Government of Aragón and have been created by Sergio Palao for ARASAAC (<http://www.arasaac.org>), that distributes them under Creative Commons License BY-NC-SA.

Autor obrázků *školka* a *zahrada* v jazykové diagnostice: Vojtěch Šeda (pro společnost META, o. p. s.)

<https://inkluzivniskola.cz/jazykova-diagnostika-pro-deti-v-materske-skole-nectenare>

Zdroje dalších obrázků:

čáp v kočáře - nakreslila Hana Levínská (13 let)

kočár

https://www.freepik.com/free-vector/watercolor-fairytale-carriage_7080662.htm#query=carriage & position=1 & from view=search

kopřiva

https://www.freepik.com/premium-photo/leaves-nettle-white-background_11505961.htm#query=nettle & position=10 & from view=search

rozcestí

https://www.freepik.com/free-photo/pathway-surrounded-by-fir-trees_8151661.htm#query=crossroads & position=2 & from view=search

čtyřlístek

https://www.freepik.com/premium-vector/clover-leaf-vector-icon-illustration-design_30490414.htm#query=fourleaf & position=25 & from view=search

sáňkovat

https://www.freepik.com/premium-photo/children-sledding-riding-sledge-children-son-daughter-play-snow-winter-outdoor-kids-fun_31084173.htm#page=2 & query=sledge & position=22 & from view=search

stavět sněhuláka

[https://www.freepik.com/premium-vector/child-building-snowman-semi-flat-color-vector-character_26815641.htm#query=snowman%20build & position=9 & from view=search](https://www.freepik.com/premium-vector/child-building-snowman-semi-flat-color-vector-character_26815641.htm#query=snowman%20build&position=9&fromview=search)

čarodějnice

[https://www.freepik.com/free-vector/old-witch-riding-broomstick_21197750.htm#query=witch & position=3 & from view=search](https://www.freepik.com/free-vector/old-witch-riding-broomstick_21197750.htm#query=witch&position=3&fromview=search)

[https://www.freepik.com/free-vector/witch-magic-broom-cartoon-illustration_14977791.htm#query=witch & position=2 & from view=search](https://www.freepik.com/free-vector/witch-magic-broom-cartoon-illustration_14977791.htm#query=witch&position=2&fromview=search)

[https://www.freepik.com/free-vector/old-witch-riding-broomstick-with-crescent-moon_22301143.htm#page=2 & query=witch & position=23 & from view=search](https://www.freepik.com/free-vector/old-witch-riding-broomstick-with-crescent-moon_22301143.htm#page=2&query=witch&position=23&fromview=search)

Den matek

[https://www.freepik.com/premium-photo/happy-mother-s-day-child-daughter-congratulates-mother-kisses-gives-bouquet-flowers-tulips_18939171.htm#query=mothers%20day & position=31 & from view=search](https://www.freepik.com/premium-photo/happy-mother-s-day-child-daughter-congratulates-mother-kisses-gives-bouquet-flowers-tulips_18939171.htm#query=mothers%20day&position=31&fromview=search)

maminka

<https://www.pastelkami.cz/maminka-omalovanka/>

bábovka

<https://publicdomainvectors.org/cs/volnych-vektoru/Vektorov%C3%A9-grafiky-kol%C3%A1%C4%8D-pi%C5%A1kotov%C3%BD-dort/31821.html>

cesta

[https://www.freepik.com/free-photo/tunnel-bamboo-trees-walkway-banna-district-nakhonnayok-province-thailand_1243580.htm#page=9 & query=path & position=40 & from view=search](https://www.freepik.com/free-photo/tunnel-bamboo-trees-walkway-banna-district-nakhonnayok-province-thailand_1243580.htm#page=9&query=path&position=40&fromview=search)

myslivec (nakreslila Stanislava Postlová)

<https://www.lesnipedagogika.cz/cz/pod-lesnickou-poklickou/lesnik-nebo-myslivec>

